

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- Tydlig konjunkturavmattning globalt och i Sverige
- Marknadsläget för sågverken har försämrats
- Fortsatt tillbakagång av leveranser för pappersindustrin
- Nya produktionsanläggningar har bidragit till ökade leveranser för massa

Kerstin Hallsten

Chefsekonom
kerstin.hallsten
@skogsindustrierna.se
0702-67 70 25

Katrin Heinsoo

Rådgivare
Branschstatistik
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se
08-762 72 42

Magnus Niklasson

Marknadsanalytiker
Träprodukter
magnus.niklasson
@skogsindustrierna.se
08-762 72 56

Sammanfattning

Under 2018 blev det en tydlig konjunkturavmattning globalt och i Sverige. Förväntningar om en mer expansiv ekonomisk politik bidrog till att hejda fallet i början av 2019. Utvecklingen har sedan i vissa fall dämpats markant igen. Till följd av högt resursutnyttjande, dämpad handel, allmän osäkerhet väntas avmattningen fortsätta i Kina, USA, Europa och Sverige. Sverige påverkas även av en tydlig inbromsning i bland annat bostadsinvesteringar. BNP-tillväxten i Sverige bedöms uppgå till 1,9 procent 2019 och 1,5 procent 2020. Arbetslösheten väntas samtidigt öka framöver.

Det finns samtidigt ett antal risker som gör att avmattningen kan bli mer abrupt och kraftigare. Riskerna är bland annat kopplade till geopolitiska spänningar och handelskonflikter, Brexit, allmänt svag tillväxt i många länder och begränsat ekonomiskt-politiskt handlingsutrymme på sina håll. Det finns även risker kopplade till miljön och klimatet.

För skogsindustrin var 2018 ett rekordår där sågverken hade mycket god lönsamhet och höga priser. På grund av den goda tillgången av trävaror på de flesta marknader har marknadsläget försämrats. Delvis på grund av stormar och barkborreangrepp är avverkningsaktiviteten hög i stora delar av Europa, vilket leder till att sågverken har gott om råvara.

Efterfrågan av trävaror på den europeiska huvudmarknaden bromsar in till följd av lägre nybyggnation och den svenska byggmarknaden utvecklas sämre än i de flesta andra länder. Däremot utvecklas byggandet relativt sett bättre i USA och Kina vilket ger utsikter om fortsatt ökad efterfrågan för trä totalt sett.

Inom svensk massaindustri har ny kapacitet tagits i bruk och produktionen och leveranserna av marknadsmassa har stigit under året. Massa av blekt barrsulfat har ökat med nästan 12 procent hittills i år, svensk industri har tagit andelar på den globala marknaden där produktionen stod i princip still. Exporten ökade främst till Kina (+70 procent), USA, Frankrike och Storbritannien. Indikatorer tyder på en ökad produktion men mer dämpade priser framöver.

Pappersproduktionen globalt och i Sverige har gått tillbaka under året. För den svenska pappersindustrin har det skett en tillbakagång av leveranserna både till export och hemmamarknaden. Grafiska papperskvaliteter har backat med 17 procent medan utvecklingen för förpackningsmaterial är i stort oförändrad. Framöver väntas ny kapacitet medföra en viss ökad produktion.

En växande bioekonomi med stora investeringar innebär ökad efterfrågan på svensk skogsråvara. Importen av virke ökade kraftigt 2018 på grund av

extremt väder, skogsbränder och kapacitetsbrist i virkestransporterna. Råvarubegränsningarna bidrog till de högsta nivåerna av importerat virke till svensk skogsindustri på nästan 20 år. Med förbättrad skogsskötsel och produktionshöjande åtgärder kan skogstillväxten öka betydligt. Det inhemska virkesutbudet under kommande decennier är trots det begränsat, samtidigt som efterfrågan förväntas vara hög. Det innebär att goda importmöjligheter förblir viktigt.

Om rapporten

Rapporten innehåller en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin.

Rapporten innehåller även en bedömning av svensk skogsindustri förväntade utveckling. En redogörelse och bedömning av global och svensk konjunktur finns också med.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Innehållsförteckning

Internationell utveckling	3
Massamarknaden	12
Pappersmarknaden	16
Trävaror -marknadsutveckling	20
Rekordinvesteringar riktar fokus mot virkestillgången	25

Internationell utveckling

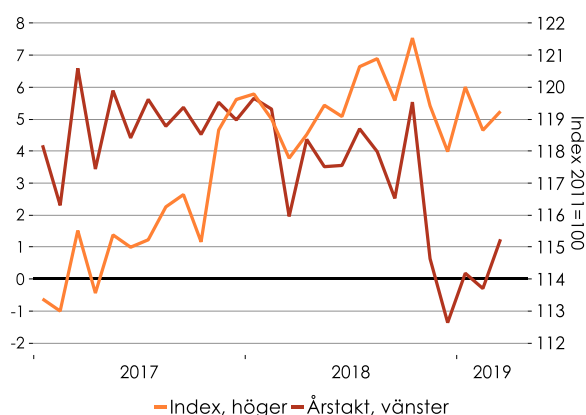
- Under 2018 blev det en tydlig avmattning globalt och prognoser och ekonomisk politik justerades utifrån det.
- De stora fallen bröts i vissa fall.
- Högt resursutnyttjande skulle kunna öka investeringarna och tillväxten men osäkerhet och dämpad handel talar bland annat för fortsatt avmattning i konjunkturen.
- Nedåtriskerna för konjunkturen dominerar.

Tydlig dämpning under 2018

Fram till 2018 stärktes den globala konjunkturen och utvecklingen var god i till exempel USA och i Euroområdet. Arbetslösheten sjönk och BNP-tillväxten utvecklades relativt stabilt, trots förekomsten av stora risker. Utvecklingen stimulerades av bland annat en expansiv ekonomisk politik. Under 2018 blev det en tydlig avmattning globalt. BNP och importen i de utvecklade länderna bromsade in och världshandeln utvecklades svagt. I december 2018 föll världshandeln med cirka 1,5 procent jämfört med motsvarande månad året innan (se nedan).

1.1 Världshandeln

Volym, årlig procentuell förändring

Källa: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB) och Macrobond

Inbromsningen och korrigeringsarna blev betydligt större än vad många förväntat sig. Den oväntat svaga utvecklingen kan bland annat vara en följd av handelskonflikten mellan USA och Kina, och mer strama finansiella förhållanden. Den kraftiga avmattningen medförde bland annat att centralbankernas planerade åtstramningar sattes på vänteläge. Signaleringen om detta fick riskapiten att öka igen. Globala räntor föll tillbaka, liksom riskspreaden på mer riskabla tillgångar och aktiekurserna steg.

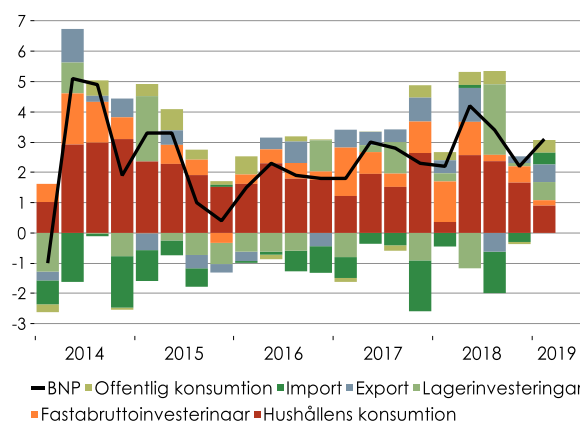
Tillfällig paus i fallen

I början av 2019 blev det en viss återhämtning och de stora fallen i många indikatorer och utfallsrader förbyttes mot en vis uppgång. BNP-tillväxten för första kvartalet överraskade på uppåt sidan både i

Kina, USA och Euroområdet. I både USA och Euroområdet (bland annat i Tyskland och Italien) steg kvartalstillväxten (se diagram 1.2 och 1.3). I USA utvecklades dock den privata konsumtionen relativt svagt och ökningen i BNP drevs delvis av en lageruppbyggnad och inte minst av kraftiga fall i importen.

1.2 Bidrag till BNP-tillväxten i USA

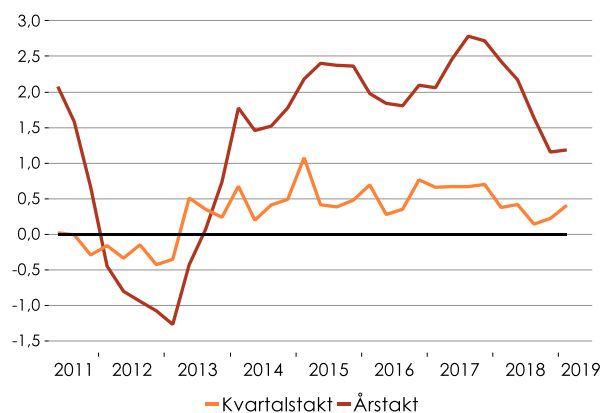
Kvartalsförändring uppräknat i årstakt, säsongrensade data, procent och procentenheter

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

1.3 BNP-tillväxt i Euroområdet

Procentuell förändring

Källa: Eurostat och Macrobond

Återhämtningen kan till viss del vara ett resultat av att den ekonomiska politiken gav viss stimulans till utvecklingen. Men det är viktigt att ha i åtanke att en förlängning av lågränteperioden och en expansiv ekonomisk politik samtidigt riskerar att spä på de obalanser som redan finns och därmed försämrar motståndskraften i ekonomin (se vidare riskavsnittet). Detta riskerar att på sikt leda till en svagare ekonomisk utveckling.

Andra kvartalet i år ser ut att bli svagt

Trots stimulanserna har utvecklingen sedan i vissa fall mattats igen. I april utvecklades industriproduktionen och detaljhandeln svagt i Euroområdet och USA). USA:s export föll kraftigt under april medan jobbtillväxten stagnerade under

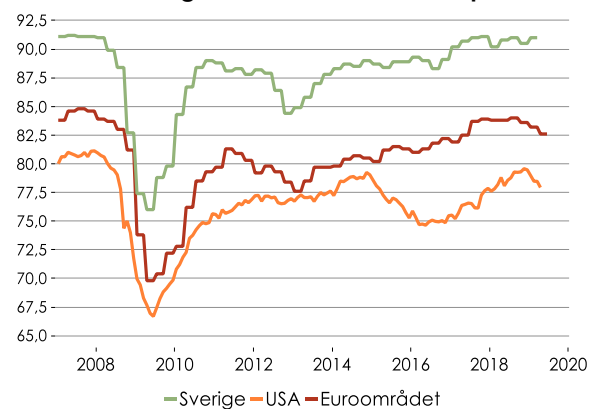
maj månad. Tysk industriproduktion som under förra året utvecklades väldigt svagt, återhämtade sig något i början av året, men föll kraftigt i april (-1,9 procent jämfört med mars, säsongrensad och kalenderkorrigerat). Vidare minskade exporten med 3,7 procent medan importen föll med 1,3 procent under april månad, jämfört med motsvarande månad förra året. I Kina ökade industriproduktionen i april med 5,4 procent i årstakt jämfört med 8,5 procent i mars, en ökningstakt som dock stack ut jämfört med månaderna innan.

Internationella avmattningen väntas fortgå

Vad kan man då förvänta sig framöver? Mycket talar för att konjunkturen kommer att fortsätta att mattas av både i USA och i Euroområdet. Till att börja med är det efter en period med stark tillväxt naturligt med en viss inbromsning. Det vanliga mönstret är att den ekonomiska politiken blir mindre expansiv vilket bidrar till en lägre tillväxttakt. Detta är något vi sett i USA där penningpolitiken stramats åt och effekterna från tidigare finanspolitisk stimulans i form av skattesänkningar klingar av. Penningpolitiken i Euroområdet är däremot fortsatt expansiv. Om den sättnings i ekonomin som pågår blir mer abrupt än vad som väntas för närvarande är det troligt att till exempel penningpolitiken i USA blir mer expansiv, för att mildra fallet.

Men det är även naturligt med en dämpning till följd av ett högt resursutnyttjande och utbudsrestriktioner, då detta förvärrar möjligheten att kunna växa starkt. Som framgår av diagram 1.4 är kapacitetsutnyttjandet högt sett ur ett historiskt perspektiv i länder som USA och Sverige samt i Euroområdet. Nivåerna skiljer sig dock åt mellan länderna.

1.4 Kapacitetsutnyttjandet, tillverkningsindustrin Procent av kapacitet

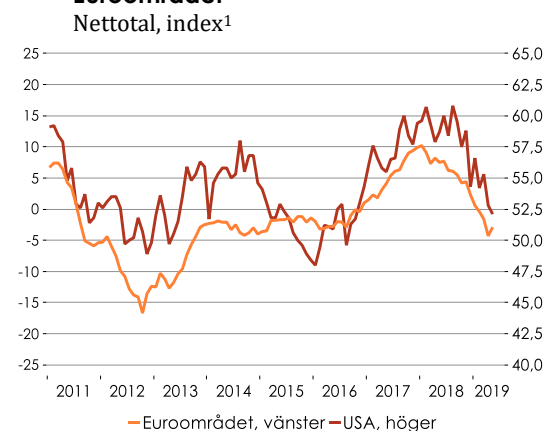

Det höga kapacitetsutnyttjandet skulle samtidigt kunna motivera en hög investeringsaktivitet vilket skulle kunna bidra positivt till BNP-tillväxten, men här spelar även framtidförväntningarna roll. Olika förtroendeindikatorer och mätningar av

¹ Index över 50 indikerar positiv tillväxt jämfört med föregående månad samma år. Index under 50 indikerar minskning.

stämningläget pekar på en ökad osäkerhet och minskad optimism (se diagram 1.5).

1.5 Konfidensindikatorer i USA och Euroområdet

Källa: Institute for Supply Management (ISM), European Commission (DG ECFIN), Macrobond

Det är möjligt att bland annat utdragna och instabila geopolitiska risker kopplade till olika handelskonflikter med USA och till Brexit försämrat stämningläget. En ökad osäkerhet riskerar att lägga sig som en våt filt över den ekonomiska utvecklingen och minska viljan att konsumera och investera.

Tillväxten påverkas även av utvecklingen av de finansiella förhållandena, så som ränteläge och tillgångspriser. Som nämndes var de finansiella förhållandena något mindre expansiva under hösten 2018 med bland annat högre globala marknadsräntor, fallande aktiepriserna globalt och stigande räntespreadar. I slutet av 2018 vände sedan utvecklingen och de finansiella förhållandena blev mer expansiva, för att sedan återigen i vissa fall bli mindre expansiva. Utvecklingen är alltså volatil, vilket också skapar en osäkerhet och därmed verkar återhållande på tillväxten.

Den pågående handelskonflikten mellan USA och framförallt Kina påverkar inte bara det allmänna stämningläget utan även mer direkt hur BNP utvecklas i dessa länder. Givet ländernas storlek kommer andra länder indirekt drabbas av en svagare tillväxt i dessa länder. Hur mycket konjunkturen kommer att dämpas styrs av hur den ekonomiska politiken kommer att reagera på en svagare utveckling. En positiv aspekt är att Fed i USA till skillnad från många andra centralbanker har lättare att göra penningpolitiken mer expansiv. I Kina finns samtidigt utrymme att bedriva till exempel en mer expansiv finanspolitik.

Synen på den framtida tillväxten påverkas även av den tillväxtpotential som ekonomierna har. Av

tabellen nedan framgår att tillväxten tydligt har hamnat på en lägre nivå efter den finansiella krisen.

Avgörande på sikt är om den nedväxling i BNP-tillväxt och produktivitet som skett i de utvecklade länderna består framöver, men även hur omställning mot mer hållbar tillväxt i utvecklings- och tillväxtländerna går till. En annan viktig fråga är hur världshandeln kommer att växa. Det är inte uppenbart vad som i dagsläget skulle kunna bryta utvecklingen med lägre tillväxt. Utgångspunkten är därför att den svagare utveckling vi haft under senare år kommer att bestå.

Tabell A. BNP-tillväxt

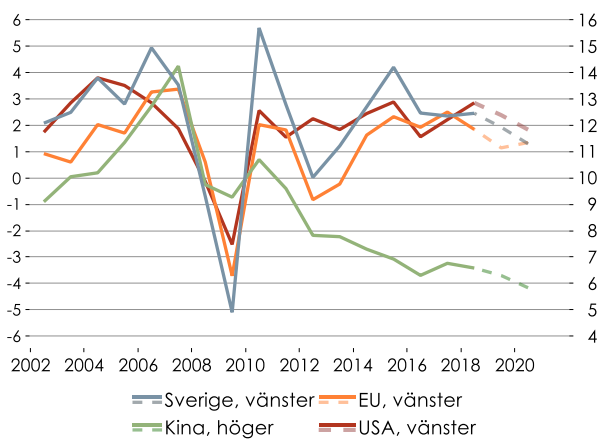
Årlig procentuell förändring

	1990-2007	2000-2007	2011->
Kina	10,7	10,6	7,4
USA	3	2,7	2,2
Euroområdet		2,6	1,4
Sverige		3,3	2,3
Världshandeln		6,7	2,8

Den sammantagna bedömningen är att konjunkturen globalt fortsätter att mattas av. BNP-tillväxten i år och nästa år dämpas ytterligare, men någon rejäl sänkning förväntas inte. Det finns samtidigt ett antal risker, exempelvis geopolitiska risker som, om de materialiseras, kan leda till betydligt svagare utveckling (se vidare riskavsnittet).

1.6 BNP-tillväxt

Årlig procentuell förändring

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA), Eurostat, China National Bureau of Statistics (NBS), Statistics Sweden (SCB), Macrobond och Industriarbetsgivarna.

Anm: Streckad linje avser prognos.

Svensk utveckling

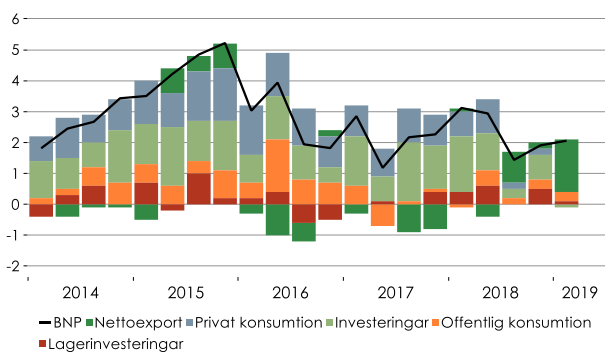
- Tydlig avmattning av konjunkturen även i Sverige.
- Öväntat stark nettoexport och därmed BNP-tillväxt kvartal ett i år.
- Den inhemska efterfrågan svag.
- Rimligt med fortsatt inbromsning av tillväxten och en uppgång i arbetslösheten.
- Nedåtriskerna för den ekonomiska utvecklingen dominerar.

Stärkt konjunktur även i Sverige

Liksom i omvärlden har konjunkturen i Sverige gradvis stärkts under ett flertal år. BNP-tillväxten var som högst 2015 men var även relativt hög åren efter (se diagram 1.7).

1.7 Bidrag till BNP-tillväxten i Sverige

Årlig procentuell förändring och procentenheter

Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

Öväntat stark BNP-tillväxt första kvartalet 2019 kan vara kopplat till svag krona

Under tredje kvartalet förra året blev det en tydlig inbromsning av svensk ekonomi och BNP-tillväxten föll till och med jämfört med kvartalet innan. Flera faktorer bidrog till detta, varav en var att bostadsinvesteringarna dämpades. Fjärde kvartalet steg BNP-tillväxten relativt starkt och årstakten steg till 2,4 procent. Till stor del var det dock en lageruppbbyggnad som bidrog till ökningen (se diagram 1.7).

Under första kvartalet i år blev BNP-tillväxten öväntat hög. BNP ökade i kalenderkorrigerad årstakt med 2,1 och den säsongsrensade kvartalstakten uppgick till 0,6 procent. Importen bidrog med 0,3 procentenheter till kvartalsökningen och exporten med 0,4 procentenheter. Importen minskad, liksom exporten av varor medan exporten av tjänster ökade med överraskande 3,2 procent jämfört med fjärde kvartalet. Till viss del kan utvecklingen vara en effekt av den svaga kronan. Samtidigt visade produktionsdata på en svagare utveckling, vilket gör att det inte är helt osannolikt att siffrorna framöver kommer att revideras.

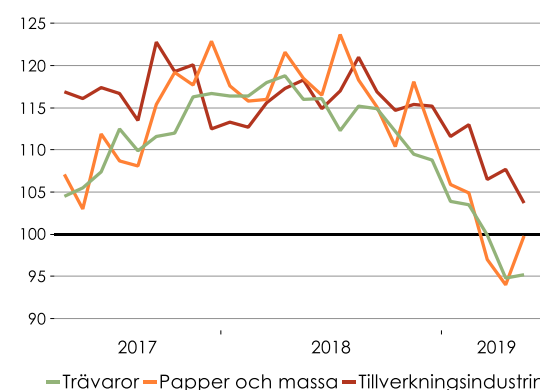
Till skillnad från nettoexporten fortsatte däremot den inhemska efterfrågan att som förväntat utvecklas svagt. Hushållens konsumtion och investeringarna föll mellan kvartalen och bidrog negativt till tillväxten. Minskade bostadsinvesteringar förklarar en del av nedgången i investeringarna, men även varu- och tjänstesektorns investeringar minskade. Även under april utvecklades hushållens konsumtion svagt. Mätt i säsongsrensade tal steg hushållskonsumtionen med 0,2 procent jämfört med mars i år.

Indikatorer tyder på avmattning

Olika indikatorer tyder på att utvecklingen i närtid kan bli fortsatt svag vad gäller den inhemska efterfråga. I KI:s barometer för maj föll hushållens konfidensindikator till det lägsta värdet som uppmätts på över sex år. Nedgången följde av att inställningen till den egna ekonomin och till kapitalvaruinköp dämpades. Även konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin, föll återigen (se diagram 1.8). Indikatorerna för skogsindustrin har fallit under en längre tid och indikerar ett normalt eller sämre än normalt läge.

1.8 Barometerindikatorer

Nettotal

Källa: Konjunkturinstitutet

Industrin uppger att orderingsgången har minskat på såväl hemma- som exportmarknaden de senaste tre månaderna. Produktionsvolymen uppges ha ökat de senaste månaderna, men i något mindre utsträckning än tidigare. Samtidigt pekar produktionsplanerna för de kommande tre månaderna på en något svagare än normalt ökning av produktionsvolymen.

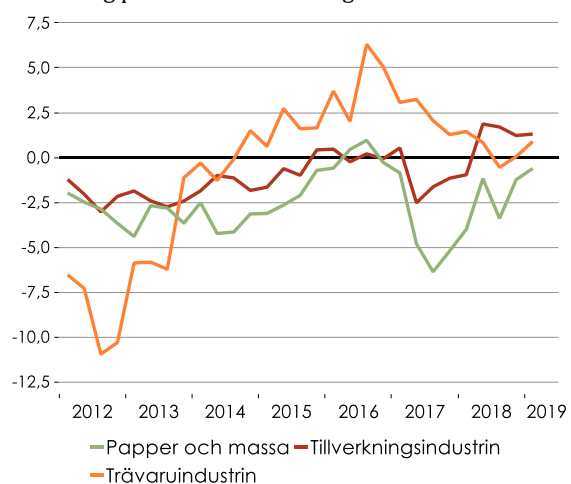
Trycket på arbetsmarknaden minskar något

Arbetsmarknaden har under 2019 fortsatt att utvecklas relativt starkt, men stramheten har minskat något. Arbetslösheten har legat på drygt 6 procent sedan början av 2018. Ökningstakten i sysselsättningen och arbetskraften har under den perioden mattats av. Inom tillverkningsindustrin har antalet anställda minskat sedan finanskrisen (se diagram 1.9).

1.9 Anställda

Årlig procentuell förändring

Källa: SCB och Macrobond

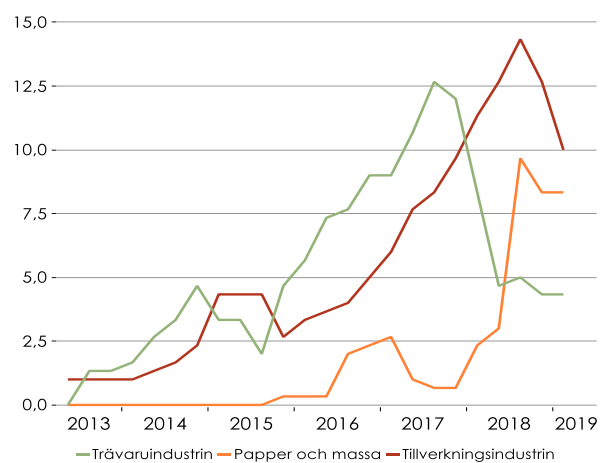
Anm; 2017 gjordes en omklassificering av Ericsson. Antalet anställda inom industrin rensat för denna effekt ökade troligtvis under 2017.

En del av den sysselsättningsnedgång som skett beror på att strukturen i industrisektorn har förändrats, där fler tjänster och varor som tidigare funnits in-house nu köps in från både externa eller koncerninterna företag. Under de tre första kvartalen 2018 ökade sedan antalet anställda relativt starkt. Utvecklingen inom pappers och massaindustrin var likartad fram till 2017, för att därefter utvecklas svagare. Inom trävaruindustrin har däremot sysselsättningen ökat sedan 2015. Från 2017 har ökningstakten dämpats.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under de senaste åren kan ha påverkats av svårigheten att få tag på personal. Bristen på arbetskraft har generellt varit hög. En viss minskning har dock skett på senare tid. Andelen som anser att det är bristen på arbetskraft som begränsar produktionen har också minskat, framförallt inom trävaruindustrin (se diagram 1.10).

1.10 Andel som anser att brist på arbetskraft begränsar produktionen

Procent

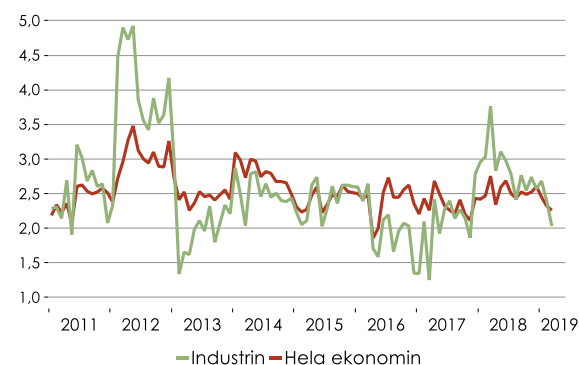
Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Löner och inflation

Löner i hela ekonomin har utvecklats relativt stabilt runt 2,5 procent under senare år (se diagram 1.11). Utvecklingen för lönerna i industrin har varit mer volatil.

1.11 Löner

Årlig procentuell förändring, preliminärt utfall

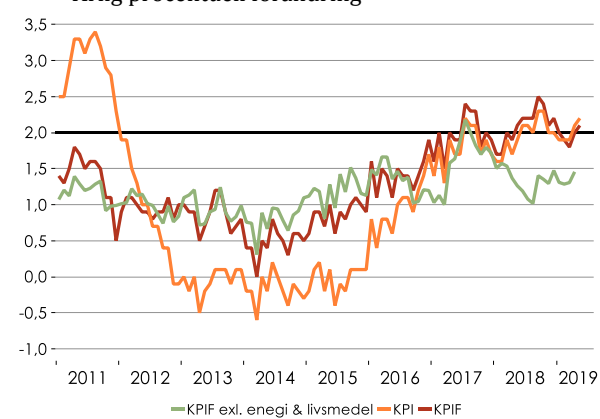

Källa: Medlingsinstitutet och Macrobond

Inflationen mätt med KPIF har pendlat runt 2 procent under senare år. I början av 2013 var inflationen nere på noll, men därefter steg inflationen gradvis och inflationen mätt som KPIF uppgick i maj till 2,1 procent. KPIF-inflationen exklusive energi har dock dämpats sedan i juli 2017 och uppgick i april i år till 1,5 procent. Den allmänna uppgången i inflationen kan delvis förklaras av den expansiva penningpolitiken. Denna har bidragit till stigande enhetsarbetskostnader. Politiken har även bidragit till att kronan försvagats vilket har lett till stigande priser. Att inflationen ökat beror även på snabbt stigande energipriser.

1.12 Inflation

Årlig procentuell förändring

Källa: SCB, Riksbanken och Macrobond

Högt kapacitetsutnyttjande begränsar tillväxten

Det finns ett antal faktorer som pekar på att konjunkturen framöver kommer att mattas av även i Sverige. Den starka utvecklingen vi haft har medfört att resursutnyttjandet i svensk ekonomi har stigit och varit högt. En viss dämpning har dock skett på senare tid vilket sänkt resursutnyttjandet något. Fortfarande är dock bristen på arbetskraft och framför allt kapacitetsutnyttjandet högt (se diagram 1.4 och 1.10).

Om kapaciteten är utnyttjad i stor utsträckning minskar möjligheterna att kunna växa. Situationen i exempelvis företag kan samtidigt vara fortsatt god, med höga vinster och löner. Möjligheten att öka dessa framöver minskar dock om det inte sker en tillväxt.

Osäkerhet bidrar också till en svag tillväxt

Ett högt kapacitetsutnyttjande i kombination med de expansiva finansiella förhållanden vi har, skulle kunna leda till en fortsatt hög investeringstakt i bland annat näringslivet. Här spelar det dock roll hur optimistiska förväntningarna är om framtiden och hur stor osäkerheten är. Även lönsamheten är av vikt och här har det skett en rejäl inbromsning i tillväxten jämfört med perioden 2015-2016.

Det finns relativt stor enighet om är att det finns ett stort antal nedåtrisker som, om de materialiseras, kan leda till att vi får en tydlig försämring av konjunkturen (se vidare nedan). Men även om nedåtriskerna inte realiserar är det troligt att den osäkerhet som uppstår av riskerna lägger sig som en våt filt över utvecklingen. Och med en ökad osäkerhet minskar till exempel investeringsviljan.

En viss bild av stämningläget kan fås av olika förtroendeindikatorer, bland annat dem som redan nämnts. Konjunkturinstitutets barometerindikator som väger samman förtroendet bland hushåll och företag, ger en bild av stämningläget i ekonomin mer brett. Indikatoren har dämpats gradvis sedan slutet av 2017, en dämpning som även fortgått i år. En liknande, men än mer dramatisk utveckling har skett i inköpschefsindexet. Indikatorerna har samma utveckling som många andra serier har haft sedan 2018; ett kraftigt fall under 2018, sedan en viss tillbakagång (fiskkrok-form) för att sedan vänta ned igen.

På samma hackande tema kom PMI värdet för maj in starkare än i april. PMI steg till 53,1 i maj jämfört med 50,9 i april för det säsongrensade värdet. Till viss del påverkas utvecklingen av kalendereffekter, då det i samband med påskens infallande var fler arbetsdagar i maj jämfört med i april. Men även den svaga kronan kan ha bidragit till uppgången.

Givet den osäkerhet som finns om den allmänna ekonomiska utvecklingen är det därför troligt att det blir en dämpning i investeringstillväxten i år och nästa år, vilket i sig drar ned BNP-tillväxten. Enligt SCB:s senaste investeringsenkäter bedömer industriföretagen att deras investeringar 2019 fortsätter att minska. Deras prognos för 2019 i löpande priser är på cirka 65 miljarder jämfört med drygt 70 miljarder 2018, en nedgång på cirka 10 procent.

Hushållens dämpade syn på framtiden kan väntas bidra till en fortsatt svag utveckling av bostadsinvesteringarna, vilket också väntas hålla tillbaka tillväxten framöver.

Kraftig inbromsning i BNP-tillväxten

Som tidigare nämnts är en avgörande faktor för den ekonomiska utvecklingen sedan vilken möjlighet eller potential som ekonomin har att kunna växa.

Liksom i omvärlden har BNP-tillväxten i Sverige sedan 2011 i genomsnitt varit lägre än innan den finansiella krisen (se tabell A). Det har skett en tydlig nedväxlingen i produktiviteten i hela ekonomin och i industrin. Det är inte uppenbart vad som skulle kunna bryta denna utveckling.

Ekonomins potential är även en funktion av arbetskraftsutbudet. När det gäller tillväxten i arbetade timmar påverkas utvecklingen av att bristen på arbetskraft är stor. Därtill väntas ökningen i befolkning i arbetsför ålder bromsa in av demografiska faktorer samtidigt som invandringen antas vara lägre. Det leder i sin tur till att utbudet på arbetskraft ökar långsammare. Sannolikt kommer utbudsbegränsningar på arbetsmarknaden hämma sysselsättnings- och BNP-tillväxten.

Sammantaget väntas en dämpning i linje med;

- den inbromsning som redan skett internationellt och i Sverige
- kortsiktiga indikatorer
- en fortsatt dämpad utveckling internationellt och av bland annat bostadsinvesteringarna
- ett högt kapacitetsutnyttjande
- försämrat stämningläge
- en fortsatt svag tillväxt i produktiviteten och en mer dämpad utveckling i arbetade timmar

BNP-tillväxten i Sverige bedöms uppgå till 1,9 procent 2019 och 1,5 procent 2020 (1,3 procent kalenderkorrigerat). I linje med en mer dämpad utveckling väntas arbetslösheten öka något i år nästa år. Inflationen mätt med KPIF väntas hamna relativt nära inflationsmålet.

Risker och sårbarheter

- Nedåtriskerna för den ekonomiska utvecklingen dominerar.
- Geopolitiska spänningar och handelskonflikter.
- Begränsat ekonomiskt-politiskt handlingsutrymme på sina håll.
- Stor osäkerhet kring utvecklingen i Europa och Kina.
- Försämrade finansiell motståndskraft.
- Svenska hushålls höga skuldsättning och utvecklingen på bostadsmarknaden.
- Klimat och miljöfrågor.

Huvudscenarier inträffar sällan

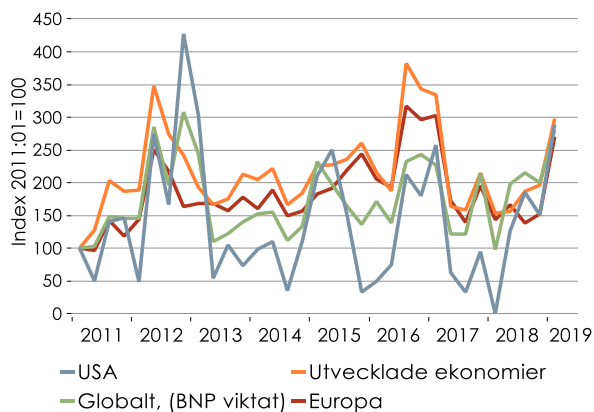
Som beskrivits ovan bedöms det ske en dämpning av konjunkturen både globalt och i Sverige framöver. Avmattningen i "huvudscenariot" är dock inte att likna med en djup lågkonjunktur eller krisscenario.

Det finns dock ett antal risker som om de materialiseras gör att avmattningen kan bli mer abrupt och större än väntat. Det finns även ett antal faktorer som gör att motståndskraften i ekonomin är försämrade, vilket kan medföra att olika risker får större negativa effekter på ekonomin än vad som annars hade varit fallet. Det är av avgörande betydelse att det finns ett fokus på dessa risker och sårbarheter, och att beslut av olika ekonomiska aktörer vidtas för att minska och hantera dessa.

Geopolitiska risker ger svag tillväxt och kan medföra en snabbare inbromsning

Det har under en lång tid funnits ett antal allvarliga geopolitiska risker. En speciell egenskap hos en del av dessa risker är att sannolikhet för att de realiserar och konsekvenserna ändras över tid. En utdragen och föränderlig risk är de olika handelskonflikterna, en annan är Brexit. I den pågående handelskonflikten mellan USA och Kina förbättras till exempel tongångarna stundtals och parterna ser ut att närma sig ett handelsavtal, för att därefter snabbt försämrar. Detsamma gäller Storbritanniens utträde ur EU och avtalet kopplat till det. Av diagrammet nedan framgår också att den politiska osäkerheten nu är hög.

1.13 Politisk osäkerhet, ledande indikatorer

Källa: Economic Policy Uncertainty och Macrobond

Som tidigare visats utvecklades världshandeln starkt innan den finansiella krisen (se tabell A). Den starka tillväxten i handeln bidrog till en god ekonomisk utveckling globalt. Detta uppkom bland annat genom att en ökad handel gör att produktion kan utföras på det ställe där det är effektivast, vilket alltså stimulerar produktiviteten. Det motsatta inträffade efter den finansiella krisen.

En tydlig avmattning i världshandeln inträffade i slutet av förra året, vilket delvis kan vara kopplat till de eskalerade handelskonflikterna. Om handeln begränsas ytterligare kan det bidra till än svagare ekonomisk utveckling. Redan hot om tullar och andra handelshinder kan samtidigt påverka utvecklingen då en ökad osäkerhet kan lägga sig som en våt filt över tillväxten, bland annat genom att minska investerings- och konsumtionsviljan.

Handelskonflikten mellan Kina och USA

Riskerna på den globala marknaden är i hög grad kopplade till USA:s ändrade handelspolitik vilket har ökat de globala handelspolitiska spänningarna. Handelspolitiken har lagts om mot bland annat Kina och EU, och hur man framöver kommer att landa i dessa frågor är oklart. Senast i raden av länder där handelsvillkoren planeras att ändras eller hotats att ändras är för Mexiko och Indien. USA har även planer på att införa tullar på fordonsimport till USA med hänvisning till det nationella säkerhetsläget. Besked om biltullarna skulle komma i maj i år, men beslutet har skjutits fram i sex månader.

En fortsatt eskalering av handelshinder från USA:s sida kan väntas leda till ytterligare nedgångar i den globala handeln och därmed dämpa den ekonomiska utvecklingen än mer. Av betydelse är även hur dess motparter väljer att svara med egna handelsrestriktioner. USA har nyligen infört exportförbud mot Huawei. Kina har svarat med att upprätta svartlistor över "opålitliga" utländska företag som är etablerade i landet, och riktar sig mot företag som upprättar handelshinder mot kinesiska företag.

Det höga tonläget har ökat oron över vilka åtgärder Kina och USA framöver kan komma att vidta med negativa effekter på investeringsviljan och handel som följd. En annan risk är att handelskonflikten fördjupas genom att fler länder och områden berörs.

Brexit – när, var hur?

När det gäller Brexit finns en osäkerhet kring, om Storbritannien kommer att lämna EU, hur utträdesavtalet i så fall kommer att se ut och vad de ekonomiska effekterna därmed blir. Det som de flesta bedömare är ense om är att oavsett hur ett utträdesavtal exakt ser ut kommer ett utträde ha en negativ effekt på den ekonomiska utvecklingen.

En svensk industri som potentiellt skulle kunna drabbas är skogsindustrin. Deras export till Storbritannien är omfattande och utgör cirka 10 procent. Särskilt sågverkens beroende av den brittiska marknaden är stort. Beroendet är ömsesidigt; av den svenska trävaruexporten går drygt 20 procent till Storbritannien, vilket i sin tur

motsvarar nära 35 procent av Storbritanniens import. Sverige är därmed den klart största exportören till Storbritannien och landet är därmed beroende av svenska trävaror. Samtidigt som eventuellt stora negativa effekter på brittisk ekonomi till följd av Brexit givetvis slår mot skogsindustrin bör den svenska industrin även efter Brexit ha en relativt stark position på brittiska marknaden jämfört med andra exportländer. Det industriella byggandet av bostäder, det vill säga prefabricerade huskroppar som tillverkas i fabrik, kan komma att gynnas. Dessa kräver inte lika mycket arbetskraft, vilket är en fördel då det råder brist på arbetskraft i Storbritannien. Efterfrågan på förnybara produkter, som skogsprodukter, kan samtidigt komma att öka kopplat till en ökad medvetenhet om klimat- och hållbarhetsfrågor.

Utrymmet att hantera kriser är mer begränsat än vanligt

Förutom att geopolitiska spänningar dämpar den ekonomiska utvecklingen och riskerar att medföra en kraftig sänkning i den globala konjunkturen kan det bli svårare att på det internationella planet hantera globala kriser. Problemen med detta förstärks av att det ekonomisk-politiska handlingsutrymmet på sina håll är begränsat. Det penningpolitiska handlingsutrymmet är i vissa länder begränsat av att ränteläget redan idag är lågt och kan väntas vara det även under kommande år. I USA har den expansiva finanspolitiken bidragit till att stimulera tillväxten. Men en ökad skuldsättning för staten innebär samtidigt att det finanspolitiska utrymmet minskar. Detta riskerar att förstärka en nedgång i tillväxten, speciellt om hållbarheten i de offentliga finanserna ifrågasätts.

Problem i Europa

Till detta kommer den tydliga försvagningen av konjunkturen i stora länder i Euroområdet, som Tyskland, Frankrike och Italien, samt USA. Det finns en risk att detta är en fortsättning på den svaga utveckling som vi sett sedan den finansiella krisen och därmed inte bara är kopplat till mer konjunkturella faktorer. Därtill finns det strukturella problem i den europeiska banksektorn och problem med svaga offentliga finanser i flera europeiska länder. I Italien är det finanspolitiska utrymmet klart begränsat då landet har bland de högsta statskulderna i relation till BNP i Euroområdet. Italiens regering har träffat en överenskommelse med EU om landets budget, men oron kring Italiens ekonomi kvarstår. Ett problem i sammanhanget är de svaga europeiska bankernas stora innehav av statsobligationer. Kombinationen av svag lönsamhet och innehaven innebär att det finansiella systemet och ekonomin är sårbara. En realiserad risk kan då få stora konsekvenser på den ekonomiska utvecklingen.

Mer expansiv politik nu kan ge svagare utveckling framöver

Den tydliga dämpningen av konjunkturen under 2018 medförde att den ekonomiska politiken ändrade inriktning och blev mer expansiv. Bland annat väntas den långa perioden med mycket låga räntor komma att bli ännu längre. Mer expansiv finansiella

förhållanden gav en skjuts till den ekonomiska utvecklingen, vilket är positivt på kort sikt. En lång period av låga räntor kan samtidigt bygga upp risker och försämra motståndskraften hos olika ekonomiska agenter. En försämrad finansiell motståndskraft förstärker risken för att avmattningen blir mer abrupt än förväntat.

Spridningar till Sverige

Riskerna i omvärlden utgör så klart även en risk för Sverige, dels mer direkt via en svagare internationell efterfrågan och mer indirekt via oro på de finansiella marknaderna.

De reala effekterna kan vidare vara mer eller mindre direkta. Handelskriget mellan USA och Kina har till exempel ingen direkt effekt på Sverige. Men indirekta effekter kan uppkomma av att svenska företag är orderleverantörer till kinesiska företag, exempelvis möbelbranschen. En vikande efterfrågan i Kina påverkar därmed Sverige indirekt. Eventuella tullar på fordonsimport till USA är däremot något som skulle slå direkt mot Sverige. Som redan beskrivits påverkar Brexit svensk industri mer direkt.

Sammanfattningsvis så äventyrar till exempel den amerikanska handelspolitiken både inhemsk och global tillväxt i en situation då möjligheterna för en expansiv stabiliseringspolitik är begränsad. De tilltagande handelshindren och frysta investeringar hotar således en bräcklig global tillväxt och kan på sikt öka risken för en recession.

Inhemsk risker

I Sverige utgör dessutom fastighetspriserna och hushållens höga skuldsättning en tydlig risk, liksom hur bostadsinvesteringarna kommer att utvecklas framöver. Prisutvecklingen på bostadsmarknaden har stabiliserats, men det går inte att utesluta att priserna framöver faller igen. Detta skulle påverka den ekonomiska utvecklingen negativt bland annat via en svagare utveckling av hushållens konsumtion och att allt fler bostadsutvecklare drabbas. Men även det finansiella systemet skulle kunna påverkas. Kanalen går bland annat genom bankernas stora exponering mot bostads- och fastighetsmarknaden och det faktum att det finns sårbarheter och risker kopplade till banksystemet i Sverige.

I tider som dessa är det viktigt med politisk stabilitet och handlingskraft. Hur det nya politiska samarbetet i Sverige kommer att fungera får därför läggas till listan av nedåtrisker för den ekonomiska utvecklingen. Det penningpolitiska handlingsutrymmet är dessutom begränsat av att ränteläget redan idag är lågt och kan väntas vara det även under kommande år.

En annan faktor som kan medföra att avmattningen bli mer abrupt än förväntat är att konkurrenskraften försvagats i Sverige jämfört med många länder mätt i nationell valuta sedan den finansiella och statsfinansiella krisen.

Att kronan har fungerat som en krockkudde är vidare en risk i sig. Om perioden med en svag krona pågår under en längre tid finns en risk att alla uppfattar det som att den låga nivån och den höga lönsamheten

kommer att bestå. Det blir då inte lika stort tryck i företagen att göra sin verksamhet mer effektiv och därmed hålla ned kostnaderna. Det kan också vara svårt för företagen att hålla emot en intern press mot ökade kostnader. Till exempel kan lönekraven från arbetstagsidan också komma att öka.

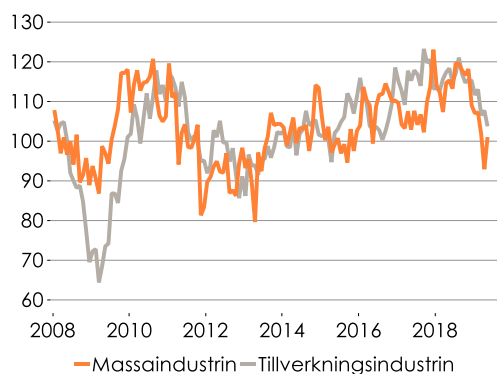
Det finns även risker kopplade till miljön och klimatet. Dessa har över tid fått allt större uppmärksamhet i takt med att de blir allt mer akuta. Extrema väderhändelser som torka och orkaner, naturkatastrofer i form av till exempel bränder och översvämningar, förändringar av ekosystemet och misslyckad hantering av klimatkriser kan få stora negativa konsekvenser för världen i stort.

Massamarknaden

- Produktionen och leveranserna av marknadsmassa har hittills i år ökat med nästan 10 procent, blekt barrsulfat med nästan 12 procent.
- Främst ökade exporten till Kina, USA, Frankrike och Storbritannien. Däremot minskade exporten till Tyskland.
- Den globala massaproduktionen är i princip oförändrad.
- Svensk andel av den globala produktionen och leveranserna av blekt barrsulfat har stigit med två respektive fyra procent.
- Fortsatt fallande massapriser, men kvar på hög nivå
- Konjunkturinstitutets indikationer visar på en ökad produktion framöver.

Konjunkturinstitutets barometerindikator för tillverkningsindustrin har även i maj fortsatt sin nedåtgående trend, men är trots det fortfarande över det historiska genomsnittet. För massaindustrin vände indikatorn och var återigen över sitt historiska genomsnitt, efter att i flera månader gått nedåt. Enligt Konjunkturinstitutets undersökning har utfallet av massaproduktionen fortsatt att stiga och företagen inom massaindustrin förväntar sig en fortsatt uppgång av produktionsvolymen under de kommande månaderna. Enligt de olika parametrarna uppges produktionskapaciteten ha ökat de senaste tre månaderna samtidigt som företagens förväntningar om kapaciteten blivit mindre negativa.

2.1 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för massaindustrin, index, medelvärde = 100

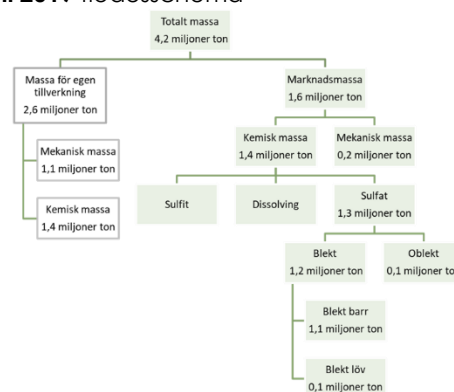
Källa: Konjunkturinstitutet

Massaproduktionen

Den totala massaproduktionen för årets första fyra månader har utvecklats relativt starkt. Produktionen har ökat med tre procent jämfört med föregående år, det vill säga 4,1 miljoner ton. En betydande del, cirka 60 procent av den totala massaproduktionen används internt, det vill säga för den egna produkten av

papper och kartong (se diagram 2.2). Produktionen av massa för den egna tillverkningen har gått tillbaka med en procent hittills i år. Nedgången hänger samman med att pappersproduktionen har gått tillbaka under årets första månader med tre procent (se vidare i avsnittet om papper). Den del som inte används internt, det vill säga marknadsmassan, steg däremot. Under årets första fyra månader ökade produktionen av marknadsmassa med nästan tio procent till 1,6 miljoner ton (se diagram 2.2 och 2.3). Uppgången är en följd av ökad kapacitet samt stigande leveranser.

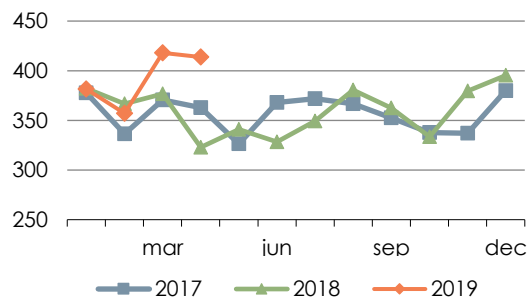
2.2 Sveriges produktion av massa, januari-april 2019 flödesschema

Källa: Skogsindustrierna

Under 2018 skedde ombyggnationer av massalinjer vilket också medförde att produktionen av marknadsmassa då gick tillbaka. Sedan början av året har den nya produktionskapaciteten tagits i drift vilket bidragit till att och produktionen av marknadsmassa börjat återhämta sig. När ny produktionskapacitet och andra kapacitetsförbättringar är klara och i drift, förväntas kapaciteten av marknadsmassa att öka med nästan 14 procent under de närmsta två åren.

2.3 Sveriges produktion av total marknadsmassa

Källa: Skogsindustrierna

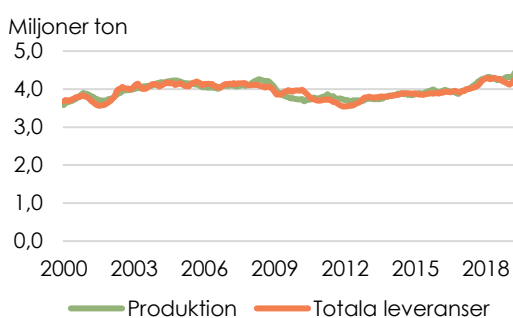
Under årets första fyra månader steg produktionen av marknadsmassans samtliga delsegment. Produktionen av det enskilt största segmentet inom marknadsmassa, blekt barrsulfat, har fortsatt den positiva utvecklingen som inleddes i slutet av förra

året. Hittills i år har den svenska produktionen liksom den globala produktionen haft en positiv utveckling. Den svenska produktionen av blekt barrsulfat har gått upp med nästan 12 procent till 1,1 miljoner ton. Även produktionen av övrig kemisk massa har ökat med nästan fem procent till 0,3 miljoner ton. Tillverkningen av mekanisk massa har vuxit med nästan fyra procent. Både den svenska och den globala massaproduktionen har utvecklats positivt under början av året.

Massaleveranserna stiger

I linje med ökad produktion har leveranserna och försäljningen av massa ökat under årets början.

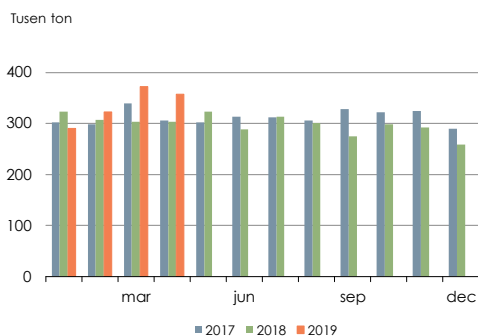
2.4 Sveriges produktion och leveranser av marknadsmassa, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

Vid april månads utgång var de totala leveranserna av massa 1,5 miljoner ton, en uppgång med åtta procent. Det är framförallt leveranserna av blekt sulfat som har ökat, precis som för produktionen. Leveranserna av blekt sulfat har ökat med elva procent till 1,1 miljoner ton. Sedan årets början har leveranserna av blekt sulfat stigit medan de övriga segmenten har minskat, vilket delvis har lett till en ökning av lagren.

2.5 Export av massa 2017–2019

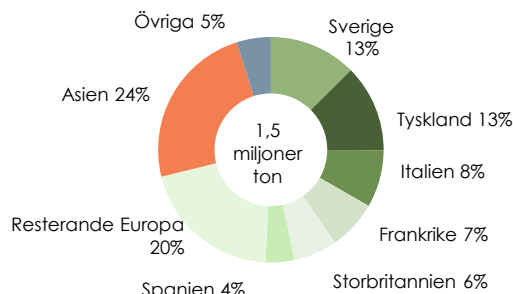

Källa: Skogsindustrierna

Det som framförallt drivit uppgången i volym är en ökad export till Kina, USA, Frankrike och Storbritannien. Hittills i år har de totala leveranserna till den svenska marknaden och exporten ökat med två respektive nio procent. Under de första månaderna i år har leveranserna till EU-regionen

minskat. Totalt levererades det 0,8 miljoner ton till EU regionen. Leveranserna till de olika marknaderna inom EU varierar.

2.6 Sveriges massaleveranser per land/region

Källa: Skogsindustrierna

Samtidigt som leveranserna till den tyska marknaden backade 17 procent, steg under samma period leveranserna till Storbritannien med tolv procent. En anledning till ökade leveranser är att lagren av massa fyllts på i Storbritannien. Även leveranserna till Asien ökade. Drygt 55 procent av de asiatiska leveranserna går till Kina, och har haft en fortsatt uppgång under året. Det är framförallt leveranserna av blekt barrsulfat som ökat.

2.7 Sveriges massaleveranser januari-april 2019

tusen ton	förändring jämfört med förra året		
	Leveranser	tusen ton	%
Sverige	194	3,8	2,0
EU	807	-43,2	-5,1
Tyskland	192	-40,3	-16,9
Italien	127	-7,5	-5,4
Frankrike	109	10,7	10,7
Storbritannien	96	10,3	12,0
Övr Europa	95	5,6	6,2
Afrika	17	5,0	45,3
Asien	369	107,6	41,3
Kina	209	86,2	70,5
Indien	65	2,1	15,6
Nordamerika	43	29,4	219,0
Latinamerika	5	-0,7	-11,4
Oceanien	9	-0,7	65,0
Total Export	1 345	107,5	8,7
Totala leveranser	1 539	111,4	7,8

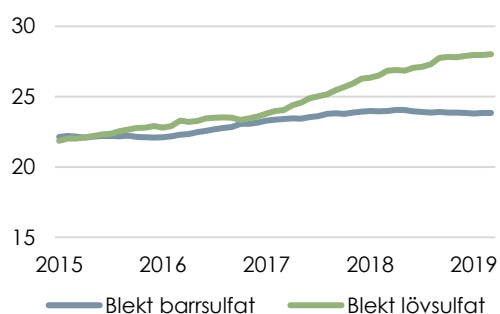
Källa: Skogsindustrierna

Global massaproduktion

Totalt har den globala produktionen av blekt sulfatmassa för marknaden fortsatt att stiga, om än i lägre takt än tidigare. Under årets första fyra månader har produktionen ökat med en procent till totalt 13 miljoner ton enligt statistik från EPIS (European Pulp Industry Sector).

Utvecklingen för de två kvaliteterna, blekt barr respektive blekt lövsulfat, har förändrats de senaste 2–3 åren. Idag produceras det mer lövsulfatmassa i världen än blekt barrsulfatmassa (se diagram 2.8). Den globala produktionen av blekt barrsulfatmassa har varit i nivå med föregående års produktion det vill säga 6 miljoner ton, medan tillverkningen av blekt lövsulfatmassa har ökat till 7 miljoner ton. Svensk andel av produktion av blekt barrsulfat ökade alltså från sex procent under 2018 till åtta procent i april i år.

2.8 Världens massaproduktion, rullande 12 månaders tal, miljoner ton

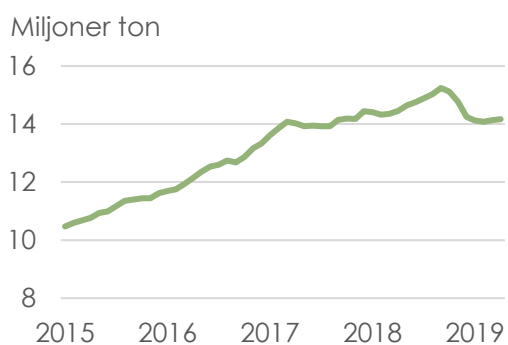
Källor: EPIS, Skogsindustrierna

Globala leveranserna varierar

Fram till och med april har de globala leveranserna av blekt sulfatmassa minskat med tre procent till 12 miljoner ton. När det gäller blekt lövsulfat har såväl produktionen som leveranserna ökat, medan leveranserna av blekt barrsulfat däremot minskat, trots högre produktion. Sveriges marknadsandel av blekt barrsulfat har därmed ökat från 11 till 15 procent.

Nästan samtliga marknader har haft vikande siffror, leveranserna till USA har minskat med 18 procent och leveranserna till den europeiska marknaden sjönk med elva procent.

2.9 Globala massaleveranser till Kina, rullande 12 månaders tal

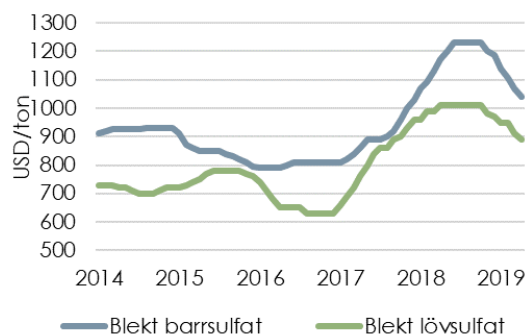
Källor: EPIS, Skogsindustrierna

De globala leveranserna till Kina minskade under det fjärde kvartalet i fjol men under det första kvartalet har leveranserna återhämtat sig något, hittills i år har leveranserna gått tillbaka med två procent till 4,7 miljoner ton jämfört med motsvarande period i fjol. Drygt 30 procent av världens leveranser går till Kina (se diagram 2.9).

Nedgång i massapriset, men fortsatt högt

Trots nedgångarna i massapriserna, är dagens priser fortfarande på hög nivå, över 1000 USD för blekt barrsulfat medan priset för lövsulfaten har gått strax under 1000 dollar strecket. Priset för blekt barrsulfat har sedan toppnoteringen i fjol, under perioden juni till oktober 2018, gått tillbaka med 15 procent. Toppnoteringen var på 1230 USD, men priset i april var 1040 USD. Priset för blekt lövsulfat har backat med tolv procent från toppnoteringen 1010 USD till priset 890 vid april månads utgång (se diagram 2.10).

2.10 Prisutveckling för blekt barr- och lövsulfat

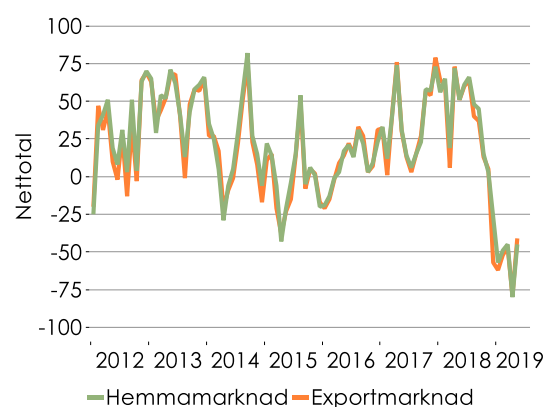

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Enligt Konjunkturinstitutets barometer förväntar sig företagen att priset kommer att fortsätta sjunka men i en mer dämpad hastighet (se diagram 2.11).

Efterfrågan har minskat något, bland annat beroende på att en del papperstillverkare i världen har sett en nedgång av efterfrågan på sina produkter.

2.11 Konjunkturinstitutet, förväntad prisutveckling

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond

Massproduktionen förväntas sliga

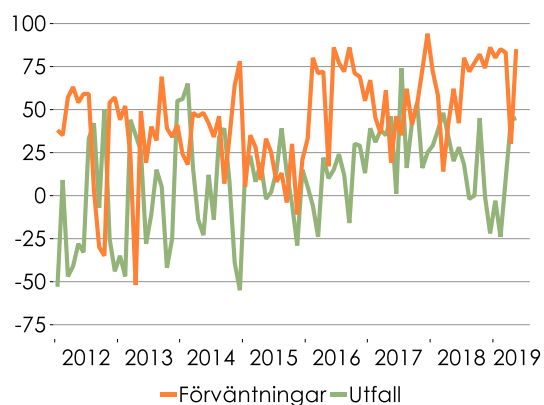
Utifrån Konjunkturinstitutets barometerundersökning kan man från olika indikatorer utläsa vad branschen förväntar sig för utveckling av produktionen framöver.

För massindustrin visar till exempel Konjunkturinstitutets barometer att orderinflödet till export- och hemmamarknads dämpades under 2018 och även under 2019, liksom omdömet om orderstockarnas storlek. Företagens syn på orderstockarnas storlek är nu på en lägre nivå än tidigare.

Orderstocken för massindustrin har gått tillbaka och förväntas minska framöver både för hemmamarknaden och exportmarknaden. Enligt undersökningen förväntar sig företagen en fortsatt nedgång i priset från en hög nivå. Sammantaget indikerar barometern att utvecklingen framöver är hyfsat god men dämpad. Företagen bedömer att deras konkurrenssituation både globalt och i Sverige är god.

Företagen anger i barometern att de framöver väntar sig en ökning av produktionen. Det är rimligt med tanke på driftsättning av ny produktionskapacitet väntas nå full kapacitet under hösten 2019. Massproduktion och exporten förväntas därmed växa under 2019, (se diagram 2.12).

2.12 Konjunkturinstitutet, produktion utfall och förväntningar, netttotal

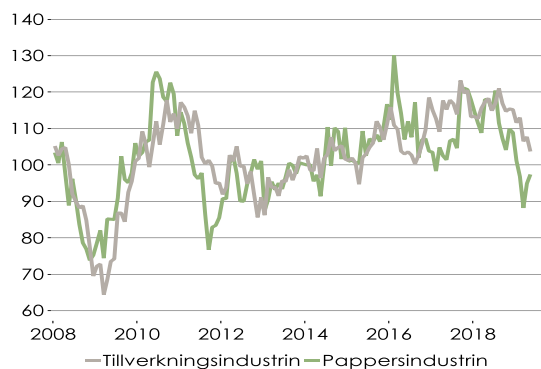
Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond

Pappersmarknaden

- Den svenska pappersproduktionen, leveranserna och exporten fortsätter att minska, nedgången är bred.
- Exporten av grafiskt papper har minskat med ca 17 procent hittills i år jämfört med förra året.
- Däremot är exporten av förpackningsmaterial oförändrad.
- Exporten till Kina och EU har minskat med runt 7 procent.
- Den globala pappersproduktionen har minskat.
- Priserna har antingen fallit eller stått stilla.
- Ny svensk kapacitet väntas leda till en viss ökning av produktion och leveranser framöver.

Konjunkturinstitutets barometerindikator som mäter det aktuella stämningläget i branschen har de senaste månaderna legat under sitt historiska genomsnitt, men indikatorn har börjat vända uppåt. Indikatorn för pappersindustrin är på en lägre nivå än tillverkningsindustrin totalt.

3.1 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för pappersindustrin, index, medelvärde =100

Källa: Konjunkturinstitutet

Pappersproduktionen minskar

Den svenska pappersproduktionen har under årets början varit på en lägre nivå än föregående år, även den europeiska pappersproduktionen har minskat under årets början. I Sverige har det producerats 3,4 miljoner ton papper, en minskning med tre procent.

Nästan samtliga delsegment gick tillbaka. De totala leveranserna är lägre än produktionen vilket företagets bedömningar också visade på i Konjunkturinstitutets barometer.

3.2 Sveriges pappersproduktion januari-april 2019

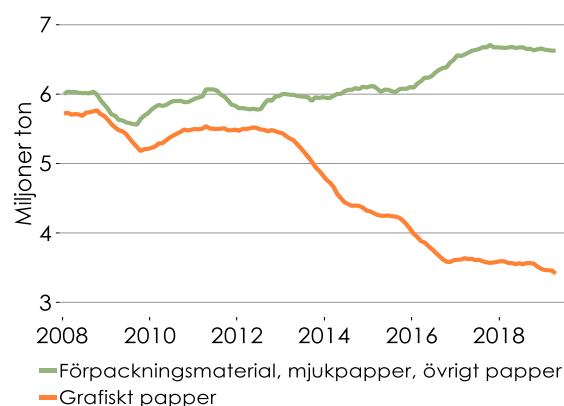
tusen ton	förändring jämfört med förra året		
	Produktion	tusen ton	%
Tidningspapper	304	-7,0	-7,0
Träfritt tryckpapper	254	-21,3	-7,8
Trähaltig tryckpapper	564	-25,2	-4,3
Grafiskt papper	1 122	-69,4	-5,8
Mjukpapper	120	-1,0	-0,8
Förpackningspapper	340	-10,4	-3,0
Wellpappmaterial	750	6,1	0,8
Kartong för förpackning	1 009	-22,4	-2,2
Förpackningsmaterial	2 099	-26,7	-1,3
Övrigt papper och papp	19	-2,6	-11,9
Total produktion	3 360	-99,7	-2,9

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av grafiskt papper fortsätter minska vilket innebär en minskning med sex procent till 1,1 miljoner ton för de första fyra månaderna i år. Samtliga segment inom det grafiska segmentet har gått tillbaka, störst tillbakagång har tidningspapper samt träfritt tryckpapper såsom kontorspapper och A4 papper. Det trähaltiga pappret där bland annat magasinpapper, katalogpapper och bokpapper ingår, minskade med knappa fyra procent.

3.3 Produktion av papper i Sverige,

rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

Även tillverkningen av förpackningsmaterial har minskat med drygt en procent till 2,1 miljoner ton. Utvecklingen av de olika delsegmenten varierar, både förpackningspapper och kartong för förpackning har gått tillbaka medan produktionen av wellpappmaterial har ökat något. Utvecklingen av mjukpappersproduktionen var oförändrad på 120 000 ton till och med april. I Europa har utvecklingen präglats av liknande minskning i tillverkningen av grafiskt papper och en tillbakagång av förpackningspapper och kartong för förpackning.

Exporten minskar

Precis som produktionen har de totala leveranserna minskat. Exporten har gått tillbaka med nästan sex procent och leveranserna till den svenska marknaden har sjunkit med drygt två procent. Exporten var 3 miljoner ton och leveranserna till den svenska marknaden nådde 0,3 miljoner ton (se diagram 3.4). Av produktionen exporteras drygt 90 procent.

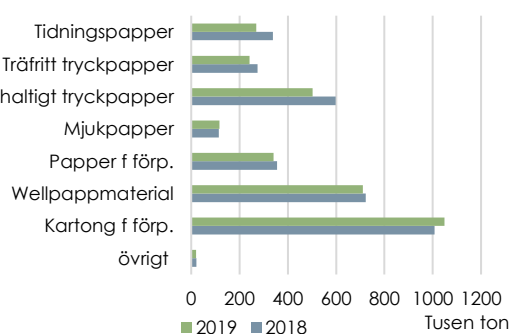
3.4 Sveriges pappersexport per kvalitet 2018

tusen ton	förändring jämfört med förra året		
	Leveranser	tusen ton	%
Grafiskt papper	916	-185,0	-16,8
Mjukpapper	69	0,1	0,1
Förpackningsmaterial	1 954	11,3	0,6
Övrigt papper och papp	18	-2,9	-13,7
Total export	2 957	-176,5	-5,6

Källa: Skogsindustrierna

Exporten av grafiskt papper har fallit med nästan 17 procent till 0,9 miljoner ton, samtliga delsegmenten har minskat i varierande grad. Exporten av tidningspapper har gått tillbaka med 20 procent, segmentet där bland annat kontorspapper har sjunkit med 13 procent och för det trähaltiga pappret där magasinpapper ingår har minskat med 17 procent. Ser vi till förpackningsmaterial har exporten ökat med knappt en procent till nästan 2,0 miljoner ton. Utvecklingen för de olika segmenten varierar. Det största segmentet kartong för förpackningar har gått upp med fyra procent medan de övriga två segmenten har backat med fyra respektive två procent. Hittills i år har exporten av mjukpapper landat på samma nivå som föregående år (se diagram 3.4)

3.5 Sveriges pappersleveranser, förändring per kvalitet 2019/2018

Källa: Skogsindustrierna

Leveranser per land/region utveckling

Den svenska pappersexporten går framförallt till EU-regionen, trots sjunkande leveranser är det likväl 65 procent av exporten som gått till EU. Hittills i år har det levererats 1,9 miljoner ton och motsvarar en tillbakagång med åtta procent. Exporten till EU följer det globala mönstret, nedgång för de grafiska kvaliteterna och en mer stabil utveckling för

förpackningsmaterial. Även leveranserna till Asien har sett en tillbakagång under årets början (se diagram 3.6).

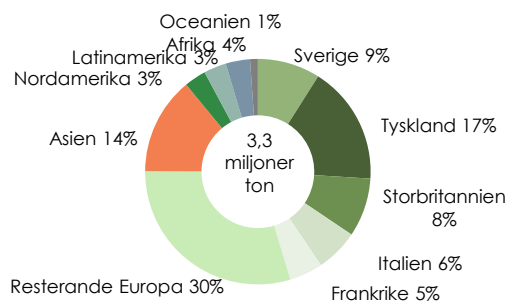
3.6 Pappersleveranser januari-april 2019!

tusen ton	förändring jämfört med förra året		
	Leveranser	tusen ton	%
Sverige	292	-7,2	-2,4
EU	1 929	-176,5	-7,9
Tyskland	552	-37,0	-6,3
Storbritannien	274	6,8	2,4
Italien	199	-19,2	-8,8
Frankrike	156	-5,8	-8,7
Polen	113	-17,3	-13,3
Övr Europa	218	-4,9	-2,2
Afrika	113	0,7	0,7
Asien	454	-27,5	-5,7
Kina	160	-11,7	-6,8
Nordamerika	102	11,5	12,7
Latinamerika	105	-0,4	-0,3
Oceanien	36	10,6	40,8
Total Export	2 957	-176,5	-5,6
Totala leveranser	3 249	-183,7	-5,4

Källa: Skogsindustrierna

Utfallet för de olika länderna inom regionerna varierar. Leveranserna till vårt enskilt största mottagarland för samtliga segment, Tyskland har under perioden gått tillbaka med sex procent. Nedgången i leveranserna till den tyska marknaden har skett inom de flesta papperssegmenten, undantaget mjukpapper och kartong för förpackning. Däremot har de totala leveranserna till Storbritannien ökat med drygt två procent, dit har leveranserna av grafiskt papper minskat medan förpackningsmaterial har ökat. Drygt en tredjedel av de asiatiska leveranserna går till Kina och dessa sjönk med nio procent till 160 000 ton. Kina köper framförallt kartong för förpackningar vilket utgör nästan 80 procent av leveranserna till den kinesiska marknaden och dessa leveranser har fortsatt öka.

3.7 Sveriges pappersleveranser per marknad 2018

Källa: Skogsindustrierna

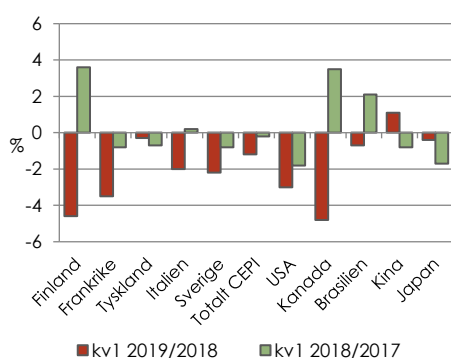
Från 2006 till 2016 har den svenska papperstillverkningen gradvis minskat. Delvis kan den svaga utvecklingen förklaras av kapacitetsbrist. Sedan 2016 har det skett, och sker, ombyggnader och förändringar inom de olika produktsegmenten som påverkar kapaciteten i positiv riktning.

Pappersproduktion i Europa

Utvecklingen av pappersproduktionen i Europa har liksom den svenska produktionen minskat för det första kvartalet i år. Den totala pappersproduktionen var 23 miljoner ton. Produktionen av grafiskt papper sjunker i Europa medan förpackningsmaterial och mjukpapper ökar. Produktionen i de flesta europeiska länderna visar en tillbakagång under det första kvartalet.

Den europeiska pappersproduktionen har sett en tillbakagång under det första kvartalet med en procent. Tyskland är, förutom Sveriges största exportmarknad, den största pappersproducenten i Europa. Här har produktionen minskat med knappt 0,3 procent till 5,6 miljoner ton (se diagram 3.8). Den finska pappersproduktionen har minskat med fem procent och i Frankrike har den gått tillbaka med fyra procent. Det är enbart Storbritannien, Spanien och Polen som har ökat sin produktion under perioden.

3.8 Global pappersproduktion, procentuell förändring

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

För de stora producentländerna i världen varierar pappersproduktionen för det första kvartalet i år. I Kina som är världens största pappersproducent, har produktionen ökat med en procent enligt landets nationella statistikbyrå. Produktionen av papper globalt har gått tillbaka. I USA, som är världens näst största pappersproducent har produktionen minskat med tre procent och en liknande utveckling har även skett i Kanada. Världens tredje största pappersproducent, Japan har sett en marginell nedgång i produktionen med 0,4 procent (se diagram 3.7).

Utvecklingen för förpackningsmaterial

Under föregående år steg de europeiska leveranserna av förpackningsmaterial med två procent. För det största segmentet, wellpappmaterial, steg leveranserna med tre procent och för kartong och förpackning var motsvarande ökning en procent. De europeiska leveranserna av förpackningspapper var oförändrade jämfört med året innan. För 2019 har utvecklingen varierat beroende på typ av förpackningspapper. En tillbakagång av leveranserna för säckpapper och MF papper kan observeras under första kvartalet, medan leveranserna av MG papper har stigit. Även för segmentet wellpappmaterial har året inletts med en tillbakagång av de europeiska leveranserna.

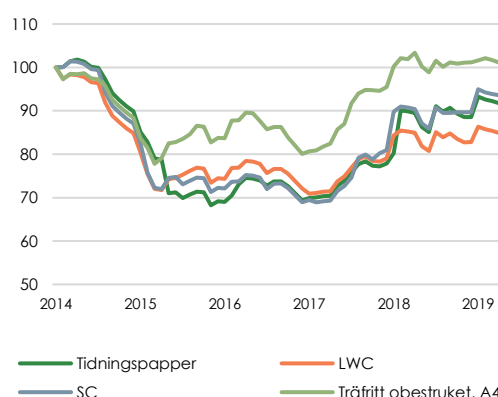
Svagare prisutveckling för papper²

Prisutvecklingen i Tyskland får tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Inom segmentet lyfts här ett axplock av dess kvaliteter.

Under 2018 steg priserna på de flesta typer av papper, även om de inte nådde rekordnivåer. För grafiskt papper skedde det prisuppgångar under 2018 beroende på ökad efterfrågan och brist på grafiskt papper. Sedan föregående rapport har prisnivåerna börjat vända, under april och maj har priserna dock legat stilla. Efterfrågan har minskat och priserna har börjat pressas nedåt. De olika undergrupperna inom grafiskt papper har haft en likartad utveckling (se diagram 3.8).

3.9 Prisutveckling grafiskt papper,

Index januari 2014=100

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

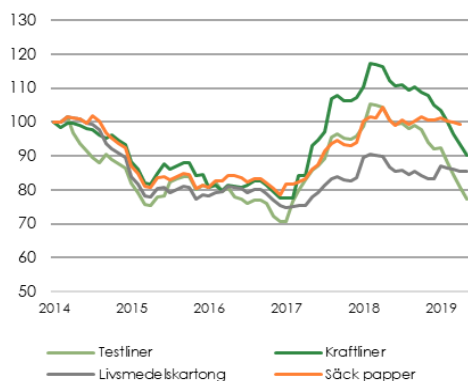
Priserna på förpackningsmaterial har haft en svag utveckling under det senaste året. Däremot varierar

² Källa för prisuppgifterna är Fastmarkets RISI.

prisutvecklingen hos de olika undergrupperna. Priset går fortsatt nedåt för både kraftliner och testliner, medan det är en mer stabil prisutveckling för säckpapper och kartong har observerats (se diagram 3.9).

3.10 Prisutveckling förpackningsmaterial,

Index januari 2014=100

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Dämpad utveckling

Konjunkturinstitutets barometer visar att pappersindustrins syn på orderingången dämpats under året som gått. Även omdömet om orderstockarnas storlek har dämpats.

Pappersindustrins företag bedömer att deras konkurrenssituation både globalt och i Sverige är god. Även för pappersindustrin är det främst produktionskapaciteten som begränsar företagets produktion och inte bristen på efterfrågan av deras produkter. Företagen har förväntningar att produktionen kommer att vara tämligen oförändrad den kommande perioden. Försäljningspriset förväntas inte stiga under den närmsta perioden.

I samband med att ny kapacitet tas i bruk finns det dock skäl att tro på en ökning av produktion och leveranser framöver. Pappersproduktionen och exporten förväntas stiga något under 2019.

Trävarumarknaden

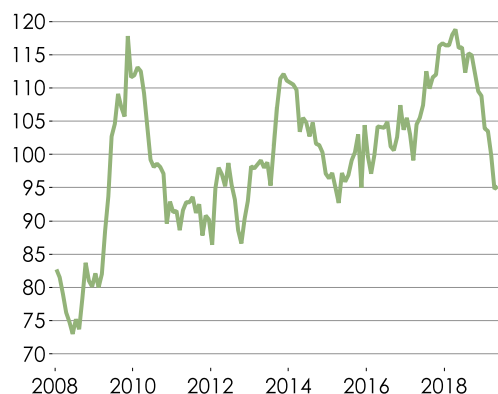
- Stort utbud av trävaror och fallande priser på många marknader under det senaste halvåret.
- Priserna i kronor hålls uppe av rekordsvag krona.
- Stormar och barkborreangrepp i Europa och Sverige skapar ett stort utbud av granråvara.
- Högre produktionstakt i Sverige än förra året, men fallande export.
- Globala efterfrågan fortsätter att öka, men i långsammare takt. Tillväxten drivs främst av USA och Kina.
- Träkonsumtionen i Sverige förväntas minska trots högre marknadsandelar för träbyggnad.

Stort utbud av trävaror

Nu i juni är marknadsläget för trävaror närmast det motsatta mot för ett år sedan. Då hade vi ett stort underskott på trävaror med kraftig prisuppgång som följd. Orsaken till bristen var dels god efterfrågan men inte minst även en begränsad produktionstakt på grund av mycket lågt utbud av råvara från skogen. Först var det ovanligt blött väder och sedan kallt och snö, vilket försvårade leveranserna av råvara till sågverken. Även flaskhalsar i transportsystemet påverkade tillgången på råvara negativt.

Idag har konjunkturen och därmed efterfrågan bromsat in. Det finns gott om råvara samtidigt som avverknings- och transportförhållanden har varit goda. Pågående och hotande barkborreskador innebär att skogsägarna i främst södra Sverige är aktiva och avverkar mycket. Sågverkens produktionstakt har därför ökat en del i Sverige, liksom i övriga Europa och Ryssland. Följden har blivit att produktionen ökat mer än efterfrågan och att priserna fallit från fjolårets höga nivå. Denna utveckling avspeglas även i Konjunkturinstitutets sågverksbarometer som fallit kraftigt (se diagram 4.1). Nivåer under 100 ska tolkas som svagare än normalt.

4.1 Konjunkturinstitutets sågverksbarometer, index

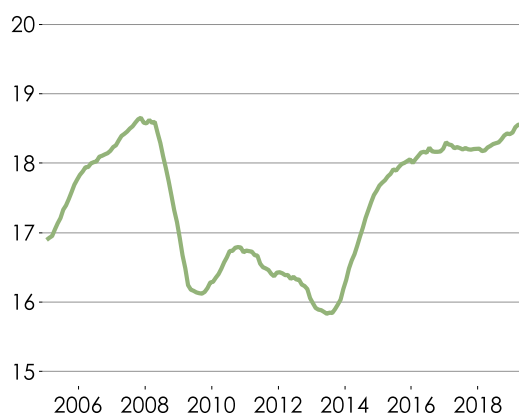

Källa: Konjunkturinstitutet

Något högre produktionstakt i Sverige

Sveriges produktion av trävaror var under januari till och med april sex procent högre än samma period förra året. Därmed är produktionstakten i nivå med rekordet från 2007 på 18,6 miljoner kubikmeter (se diagram 4.2). Det är främst produktionen av granvaror som ökat (+8%) medan furuproduktionen ligger på en stabil nivå. Att det är granproduktionen som ökar mest har att göra med de ökade avverkningarna av barkborreskadad skog i södra Sverige. Barkborren angriper endast gran.

4.2 Produktion av trävaror i Sverige. Säsongsjusterad årstakt, miljoner m³

Källa: Skogsindustrierna

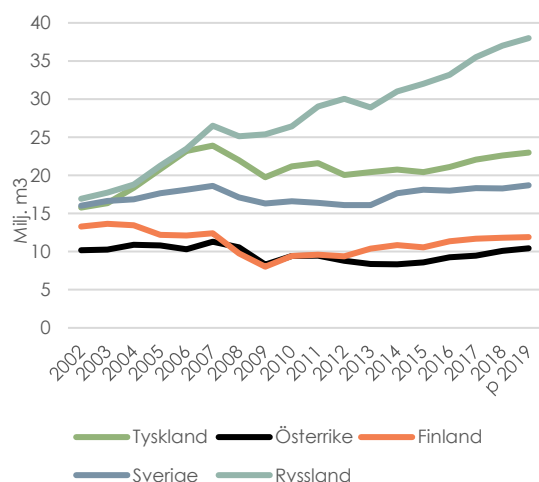
Stora mängder granråvara håller uppe produktionen i Centraleuropa

Tittar man närmare på produktionen av trävaror i Europa har nivån höjts i de stora producentländerna Tyskland och Österrike. Orsaken är till stor del att flera stormar och även där omfattande barkborreangrepp under det senaste två åren skapat ett överflöd av råvara i Centraleuropa. Denna sommar förväntas bli den tredje i rad med stora barkborreangrepp, vilket ökar utbudet av råvara ytterligare. Det är svårt att uppskatta hur mycket av det skadade timret som kommer att tas om hand och

sågas och i vilken takt. Sågverkens produktionskapacitet, är begränsad och det är även oklart i vilken utsträckning den eventuellt sämre kvaliteten på råvaran begränsar tillverkningen av olika produkter.

4.3 Produktion av trävaror i de stora europeiska produktionsländerna. Miljoner m³

Källa: SvanData/Skogsindustrierna

Hur som helst bedömer vi att produktionen i Europa under resten av året kommer att öka i något högre takt än den europeiska efterfrågan. Det verkar sannolikt att produktionsökningen i Europa som helhet blir minst två procent i år. Av diagram 4.3 framgår produktionsutvecklingen fram till 2018 samt prognos för 2019 i de stora europeiska producentländerna. Relativt gynnsamt väder för avverkning och produktion i Ryssland har också bidragit till att produktionen fortsätter att öka där.

I Kanada har emellertid omfattande marknadsrelaterade produktionsbegränsningar genomförts sedan fjärde kvartalet förra året. Produktionen är olönsam eftersom priserna på amerikanska marknaden föll kraftigt under förra året och sedan legat kvar på en relativt låg nivå. Kanadensisk export till USA belastas även med amerikanska tullar på i genomsnitt drygt 20 procent. (Kanadensisk trävaruexport till USA har belastats med så kallade straff- och utjämningsstullar i olika varianter och omfattning sedan åttiotalet, men nuvarande nivå är högre än tidigare.) I östra Kanada är situationen särskilt svår då råvaruutbudet är lågt och fortsätter att minska, främst på grund av de tidigare barkborreangreppen som mellan 2000 och 2015 dödade de flesta tallarna i det inre av provinsen British Columbia. Detta gör att priset på timmer inte följt med färdigvarupriserna ner. Kanada är idag den enda stora producentregionen där produktionen minskar.

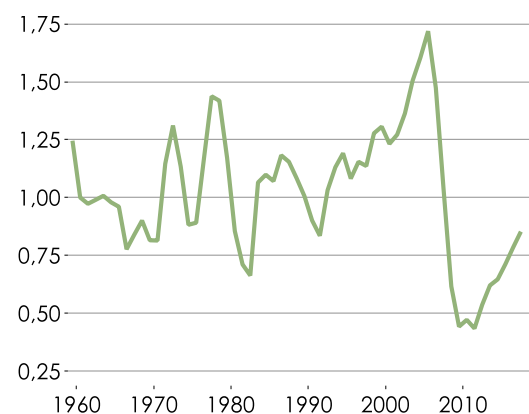
Trävaruefterfrågan bromsar in

När det gäller efterfrågan ser vi en inbromsning i Europa till följd av lägre byggaktivitet. I Sverige utvecklas byggandet och därmed även trävarukonsumtionen sämre än för Europa som helhet. Den svenska byggmarknaden, vilken är de svenska sågverkens största enskilda marknad, utvecklas sämre än i de flesta andra länder, med minskad träkonsumtion som trolig följd. Nedgången i Sverige leds av kraftigt minskat byggande av nya bostäder, främst bostadsrätter och villor. Även om trätar marknadsandelar som byggmaterial i flervåningshus kompenserar det långt ifrån för hela nedgången. Jämfört med toppåret 2017 förväntar vi att byggsektorn förbrukar uppemot 400 000 kubikmeter mindre trä 2020, en nedgång med drygt 10 procent.

Av de stora konsumtionsregionerna USA, Europa och Östra Asien (där Kina är dominerande) är det svårast att uppskatta hur konsumtionen utvecklas i Kina. De osäkerheter och utmaningar som berör Kinamarknaden beskrivs närmare längre fram. I USA förväntas byggaktiviteten att utvecklas relativt väl.

Av diagram 4.4 framgår tydligt att byggandet av villor trots återhämtningen ligger på historiskt låga nivåer. Den extremt låga byggaktiviteten under tio års tid borde innebära att det i grunden fortfarande finns ett stort uppdämt behov att bygga mer under flera år till, även om marknaden i skrivande stund är utmanande med stort utbud av trävaror.

4.4 Antal påbörjade byggen av villor i USA. Miljoner per år.

Källa: Macrobond

Under vintern har byggaktiviteten i USA tillfälligt påverkats negativt av dåligt väder. Det har bidragit till att trävarupriserna även under våren legat kvar på de betydligt lägre nivåerna än förra årets rekordnivåer (se diagram 4.5).

4.5 Prisutveckling på trävaror i USA (2x4), USD per million board feet

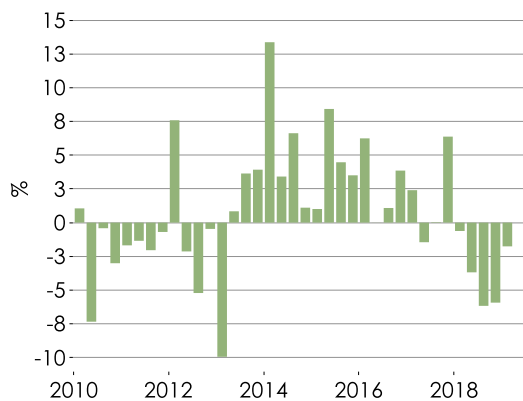

Källa: Macrobond

Trenden tydligt neråt på leveransvolymerna

Till skillnad från produktionen så minskade de totala leveranserna från svenska sågverk med två procent under det första kvartalet jämfört med samma period förra året (se diagram 4.6).

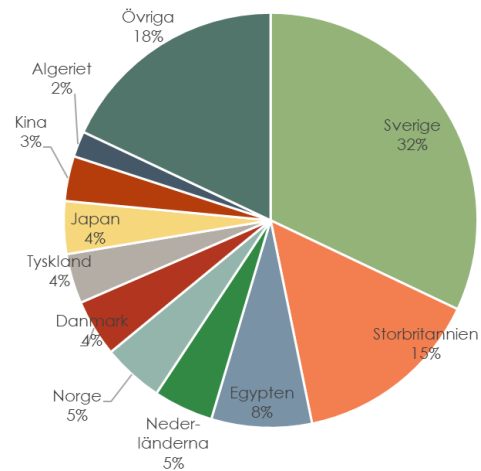
4.6 Sveriges trävaruleveranser per kvartal. Förändring jämfört med förra året.

Källa: Skogsindustrierna

Därmed har leveransvolymerna minskat fem kvartal i rad jämfört med föregående år.

4.7 Sveriges trävaruleveranser januari till mars 2019 fördelat per marknad

Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Medan leveranserna till Sverige ökade med sex procent minskade exportvolymerna med fem procent. Exporten till Europa, ungefär 60 procent av sågverkens totala export, hade ett särskilt svagt kvartal och backade nio procent jämfört med samma period förra året.

Bland de marknader som minskade kraftigt jämfört med förra året finns många stora europeiska marknader som Frankrike, Nederländerna, Tyskland och Belgien. På samtliga dessa marknader råder generellt sett överutbud av trävaror och köparna avvaktar; en helt motsatt situation mot för ett år sedan.

4.8 Leveranserna första kvartalet 2019 – förändring; procent, och m3

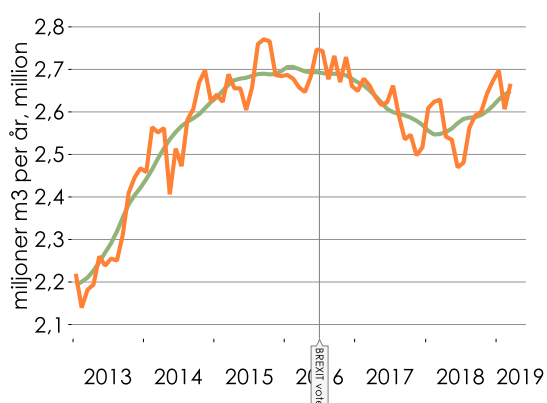
	Sågat och hyvlat (1 000 m3)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	1 495	6%
Storbritannien	688	1%
Tyskland	181	-21%
Nederländerna	218	-21%
Danmark	208	-7%
Norge	222	9%
Övriga Europa	379	
Export Europa	1 895	-9%
Egypten	366	68%
Algeriet	93	-23%
Övriga Afrika	141	
Afrika	600	23%
Mellanöstern	121	3%
Kina	163	-34%
Japan	192	2%
Övriga Ostasien	99	
Asien exkl. Mellanöstern	454	-13%
USA	81	-2%
Övrigt	19	
Total Export	3 170	-5%

Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Leveranserna till den för svenska sågverk så viktiga brittiska marknaden ökade dock marginellt och stod sig därmed volymmässigt klart bättre än övriga europeiska marknader.

Inför Brexittidatumet 29 mars byggde man i Storbritannien upp större lager än vanligt, vilket bidrog till de höga handelsflödena.

4.9 Sveriges export till Storbritannien

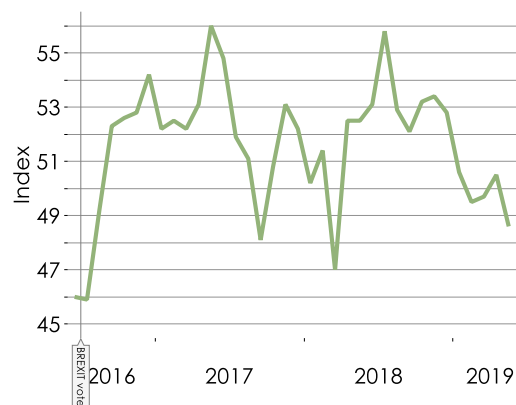

Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Diagram 4.9 visar att exporten till Storbritannien efter Brexitomröstningen först backade något, men sedan har återhämtat sig. Konsumtionen har under hela perioden sedan omröstningen varit relativt hög. Inköpschefsindex för byggbranschen i Storbritannien

visar också på en rätt gott förtroende efter den första chocken efter omröstningen (se diagram 4.10). Index har dock de senaste månaderna fallit ner under 50-nivån, vilken indikerar försämring till ett läge som är sämre än normalt.

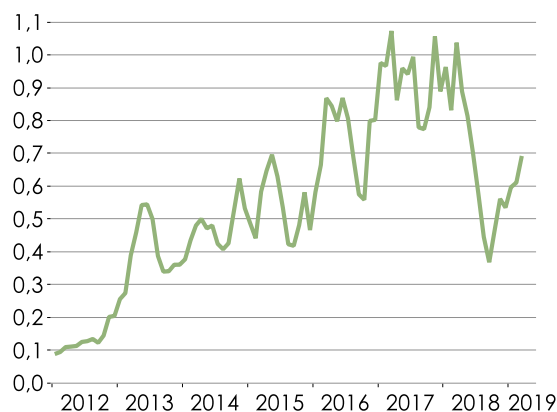
4.10 Inköpschefsindex, byggsektorn i Storbritannien

Källa: Macrobond

Exporten till Kina har mått i årstakt återhämtat sig en del under kvartalet, men nedgången jämfört med för ett år sedan är fortfarande stor. Diagram 4.11 visar att leveranserna i årstakt kulminerade just för ett år sedan.

4.11 Sveriges export av trävaror till Kina, miljoner kubikmeter per år.

Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Utvecklingen i Kina har varit avgörande för den kraftiga konjunkturuppgången och den är även en betydande orsak till den inbromsning av trävarukonjunkturen vi nu ser. Sedan i fjol har Kinamarknaden påverkats av handelskonflikten med USA. Även om inte trävaruhandeln direkt påverkas i någon större omfattning – Kina importerar mest från Ryssland och Kanada – har konflikten skapat osäkerhet bland importörerna, bland annat till följd av försvagad kinesisk valuta. Särskilt nordiska trävaror säljs i stor utsträckning till möbelindustrin, vilken har en rätt omfattande export till USA och därmed påverkas indirekt.

Samtidigt har nya miljörestriktioner i Kina inneburit att många träindustrier tvingats lägga ner. Ofta återuppstår motsvarande verksamhet i nya större fabriker i Kina. Men denna process verkar ha påverkat konsumtionen negativt. Att produktionen ofta flyttar längre inåt landet gör även att det logistiskt sett kan vara mer fördelaktigt att importera ryskt virke.

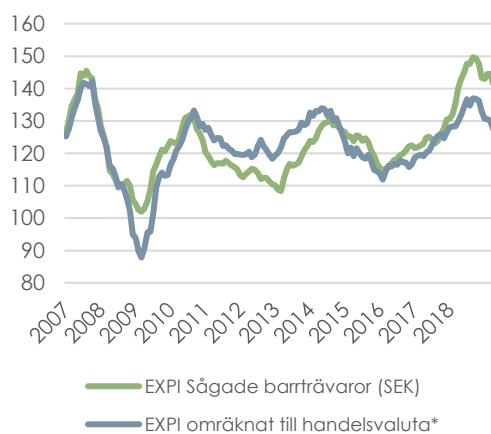
Under första kvartalet har vi också sett att importen till Kina från Ryssland ökat kraftigt. Men allra mest har importen från Kanada ökat, mycket på grund av den klart försämrade marknaden för kanadensiska företag i USA. Lagren av trävaror i de kinesiska hamnarna har därmed stigit till rekordhöga lager. Även om konsumtionen av trä nu stabiliseras och ökar kommer det sannolikt ta ett tag innan lagren betats av, vilket nog är en förutsättning för att marknaden ska ta ordentlig fart igen.

Leveranserna till USA från Sverige, varierar mycket månad till månad men i årstakt låg den till och med mars på en relativt stabil nivå rund 400 000 kubikmeter, vilket innebär tre procent av exporten går till USA. Exporten visar att exporten från Tyskland till USA dock etablerat sig på en betydligt högre nivå. USA marknaden är mer tillåtande när det gäller blånadsskador på trä än den europeiska och det finns därför en avsättningsmöjlighet för storm- och barkborreskadat virke.

Valutadopad export

De svenska exportpriserna för trävaror kulminerade i oktober och har därefter fallit tillbaka. SCB:s exportprisindex för trävaror hoppade visserligen upp något under första kvartalet, men diagram 4.12 visar att denna uppgång helt och hållet var en effekt av den försvagade kronan. Diagrammet visar även hur stor valutaeffekten var på de svenska priserna under hela 2018. Medan priserna i kronor med marginal var på rekordnivåer, var nivån bara i nivå med tidigare toppar om man räknar om prisindex till handelsvaluta.

4.12 Prisutvecklingen för svenska trävaror i koronor samt omräknat till handelsvaluta

Källa: Sveriges Riksbank, Skogsindustrierna

Diagram 4.13 beskriver hur kronkursen har utvecklats mot en valutakorg sammansatt av de viktigaste handelsvalutorna för svensk trävaruexport. Valutakorgen domineras av Euro, brittiska pund och US-dollar. Diagrammet visar att kronan endast varit lika svag en kort period under finanskrisen 2009.

4.13 Valutaindex för trävaror: Kronan svagare än på nio år, index

Källa: Skogsindustrierna

Utbudsutvecklingen avgörande för marknaden framåt

Efter ett mycket starkt år för sågverken 2018 med höga priser och bra lönsamhet har marknadsläget försämrats. Den generella bilden är att det finns gott om trävaror på de flesta marknader. Det finns förstas vissa produkter och marknader som utvecklas annorlunda, men snittpriserna har fallit tillbaka sedan tredje kvartalet förra året.

Hög avverkningsaktivitet innebär att industrin har gott om råvara som "trycker på" och håller upp produktionstakten. Det gäller särskilt granvaror, där vi även ser att lagren av färdiga produkter har ökat. Produktions- och lagerutvecklingen för furuprodukter är mer återhållen.

Efterfrågan på den europeiska huvudmarknaden bromsar in då inte minst en minskad nybyggnation påverkar. Men även avmattningen industrikonjunkturen påverkar. Det ska dock påpekas att efterfrågan för trä totalt sett förväntas vara högre i år än förra året, mycket på grund av fortsatt relativt god byggutveckling i USA men även i Kina ökar sannolikt konsumtionen även om höga lager för tillfället ställer till det på marknaden.

Viktigt för marknadsbalansen för trävaror fram till nästa vår blir hur produktionen utvecklas. Det finns en uppenbar risk att produktionstakten för närvarande är något högre än efterfrågetillväxten, vilket minskar chansen till positiv utveckling under resten av året.

Rekordinvesteringar riktar fokus mot virkestillgången

- Uthålligt brukad skog har under lång tid ökat tillgången och avverkningen av förnybar skogsråvara.
- Med förbättrad skogsskötsel och produktionshöjande åtgärder kan skogstillväxten öka betydligt.
- Det inhemska virkesutbudet under kommande decennier är trots det begränsat, samtidigt som efterfrågan förväntas vara hög. Det innebär att goda importmöjligheter förblir viktigt.
- Hög virkesefterfrågan och extremväder gav rekordhög import 2018.

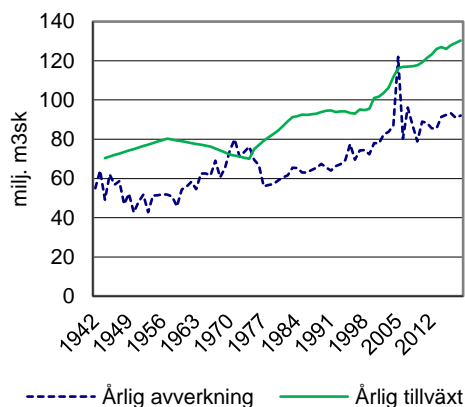
Idag ser vi hur en växande bioekonomi med stora investeringar innebär ökad efterfrågan på virke. Eftersom den tillgängliga inhemska råvaran är begränsad ökar behovet av import. Det blev särskilt tydligt förra året när utbudet oväntat begränsades av extremt väder, skogsbränder och kapacitetsbrist i virkestransporterna. Importen av virke till svensk skogsindustri ökade då till de högsta nivåerna på nästan 20 år.

Läs i denna temaanalys om tillgången på råvara för den växande svenska skogsindustrin.

De långa trenderna: Mer skog och större avverkning

Varje år växer virkesförrådet i Sverige med 40 miljoner kubikmeter. I diagram 5.1 framgår denna ökning som skillnaden mellan den årliga tillväxten (grön linje) och den årliga avverkningen (streckad linje). Den årliga ökningen av virkesförrådet är ungefär lika mycket som 100 miljoner rejäla träd eller lika stor som den årliga avverkningen på femtiotalet. Det är också mer än vad alla sågverk i Sverige idag förbrukar varje år.

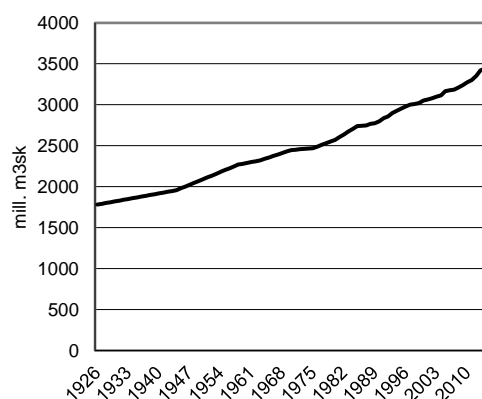
5.1 Årlig avverkning och tillväxt på skogsmark i Sverige, miljoner m³sk

Källa: SLU

Av diagram 5.2 framgår hur mängden skog har fördubblats sedan 1920-talet. En kaka med växande skog har alltså blivit två. Ännu mer imponerande är att vi under tiden dessutom har kunnat äta nästan fyra kakor, totalt ca 6,5 miljarder kubikmeter. Det är så mycket vi har avverkat under perioden, vilket motsvarar en årlig ökningstakt med i genomsnitt nästan en procent om året.

5.2 Virkesförrådet på skogsmark i Sverige, miljoner m³sk

Källa: SLU

Den avverkade skogen har bland mycket annat blivit trävaror till våra bostäder och massa till kartonger och blöjor. Den har även skapat mängder av arbetstillfällen och exportinkomster.

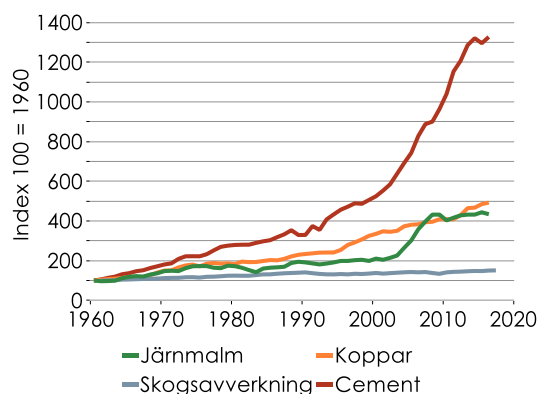
Fördubblingen av skogsvolymen sedan 20-talet motsvarar också ett upptag av en miljard ton koldioxid. Det motsvarar 20 gånger Sveriges årliga nettoutsläpp av koldioxid.

Skogsråvara är förnybar men inte obegränsad – använd den smart!

Alla skogskurvor tycks peka uppåt. Men låt oss, för att få perspektiv, jämföra med andra råvaror, som till skillnad från trä inte är förnybara. Diagram 5.3 visar skogsavverkningen sedan 1960 på global nivå (snarlik den svenska utvecklingen), jämfört med utvinningen av järnmalm, koppar och cement. Utvinningen och förbrukningen av dessa icke förnybara råvaror har ökat många gånger mer än för skogsråvara.

Exploateringen bakom denna extrema utveckling är knappast uthållig. Det är därför nödvändigt att skogen och bioekonomin bidrar mer. Den stora skillnaden med skog är att den är förnybar, vilket förstärker stora möjligheter. Men eftersom den svenska skogen brukas ansvarsfullt och uthålligt - avverkningen är lägre än tillväxten - finns trots allt begränsningar.

5.3 Global utvinning av råmaterial samt skogsavverkning. Volym.

Källa: Macrobond

Idag efterfrågas mer förnyelsebar och klimatvänlig skogsråvara, inte bara till produktion av traditionella skogsprodukter utan även till nya produkter och bränslen. Samtidigt kommer avverkningsmöjligheterna inte kunna öka lika mycket i volym under kort tid som cementförbrukningen har gjort de gångna decennierna. Det gäller att nyttja den begränsade – men uthålligt växande – råvaran på ett smart och ansvarsfullt sätt.

Rekordinvesteringarna innebär högre efterfrågan på råvara

Framtidstron är stark i nordisk skogsindustri. Enbart i Sverige investerades 60 miljarder kronor från 2015 till 2018. Då satsningarna främst har handlat om ny kapacitet har många ställt sig frågan; räcker råvaran och var ska råvaran tas ifrån? Kommer importen av råvara att öka eller kommer behovet att täckas främst från ökade avverkningar i Sverige?

Satsningarna i Värö (Södra) och Östrand (SCA) har bidragit till att fiberbehovet enbart i Sverige ökat med ungefär fem miljoner kubikmeter, det vill säga ungefär tio procent. Till detta ska bland annat läggas till Metsäs jätteinvestering i ny massalinje i Äänekoski, Finland, som vid fullt kapacitetsutnyttjande förväntas förbruka fyra miljoner kubikmeter. Mycket talar dessutom för att det blir minst en ytterligare finsk jätteinvestering i ny massacapacitet, denna gång i Kemi i norra Finland. När bruket i Kemi kommer igång, vilket visserligen beräknas ta uppemot fyra år, ökar behovet av fiberråvara med ytterligare fyra till fem miljoner kubikmeter.

Begränsad ökningspotential

Hur mycket kan vi då öka avverkningen under kommande decennier, utan att vi riskerar att behöva minska avverkningarna längre fram?

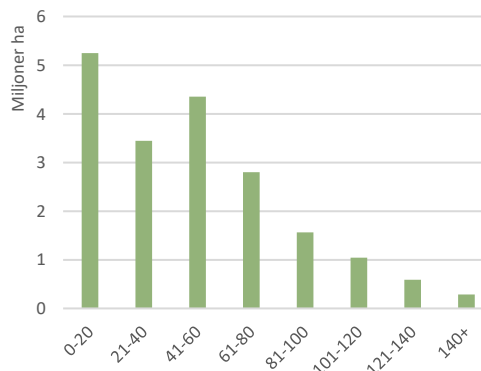
Skogsstyrelsen har gjort scenarioräkningar, "SKA15", som visar att det finns en begränsad potential att öka avverkningarna de kommande 20–30 åren. Därefter är möjligheterna större. Scenarierna

kan ses som underlag för planering av skogsbruk och analys av virkestillgången framåt.

Möjligheterna den närmsta tiden begränsas inte av att skogstillväxten avtar. Tvärtom fortsätter tillväxten att öka i god takt. Den främsta orsaken till att potentialen begränsas är att stora arealer är avsatta för naturvårdsändamål, antingen formellt eller frivilligt av skogsägarna. Följden blir att *en allt större del av tillväxten sker i skogar som inte är tillgängliga för skogsproduktion.*

En annan orsak är att en stor del av tillväxten sker i skog som ännu inte är avverkningsmogen. Diagram 5.4 visar att en stor del av skogen är 41–60 år. Dessa arealer är främst planterad skog i norra delen av Sverige där omloppstiderna är så långa att det med nuvarande lägsta tillåtna slutavverkningsålder, enligt skogsvårdslagen, tar 20–30 år innan skogen får avverkas. Anledningen till "puckeln" vid 41–60 år är att stora områden med ganska låga virkesförråd – ofta så kallade "restskogar" från 1800-talets dimensionshuggningar – avverkades för runt femtio år sedan. När dessa områden sedan förnygrades med betydligt mer produktiv skog har det skapats en stor andel "medelålders" eller yngre skog som står på tillväxt för att avverkas längre fram.

5.4 Produktiva skogsmarksarealens fördelning på åldersklasser, miljoner ha

Källa: Skogsstyrelsen

En tredje orsak som kan bli begränsande har med förändrad trädslagsfördelningen att göra. Eftersom skogsvårdslagen och därmed skogsskötseln efter 80-talet gått från att i stort sett enbart tillåta och satsa på barrträd till att även gynna lövträd blir andelen löv successivt allt större. I dag är emellertid efterfrågan på lövvirke begränsad från industrins sida, så även om man kommer kunna öka avverkningen av löv betydligt är det inte säkert att efterfrågan kommer att finnas i samma utsträckning som för gran och tall.

Sist men inte minst är det förstås skogsägaren själv som beslutar om hen vill avverka eller inte. Det måste finnas en avverkningsvilja. Det är också skogsägaren som bestämmer hur aktivt skogen brukas. På den enskilda fastigheten är potentialen att öka skogstillväxten ofta mycket stor. På större markinnehav bör lågt räknat 30 procent högre tillväxt vara inom räckhåll redan inom en 20-årsperiod, även

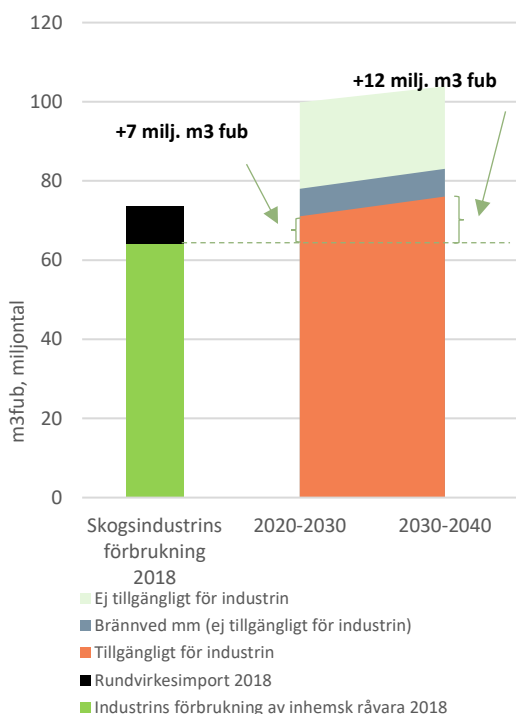

med oförändrade naturvårdsambitioner. Att nå detta på hela landets brukade skogsareal är knappast rimligt.

Nuläget: Avverkningspotentialen jämfört med förbrukningen

Låt oss nu lite mer i detalj titta på möjligheterna framåt utifrån dagens ökande virkesbehov. Hur nära är vi idag det som faktiskt är möjligt att ta ut, enligt Skogsstyrelsens scenarioanalys SKA15. Skogsstyrelsen räknar på flera scenarier med olika förutsättningar. Här använder vi scenariot "Dagens skogsbruk". Förenklat kan man säga att i detta scenario fortsätter man med samma skogsskötsel som idag, men viss hänsyn är taget till förändrade yttre faktorer som t.ex. klimatförändringarna. Det finns alltså möjlighet att förbättra utfallet jämfört med detta scenario genom mer ambitiös skogsskötsel. Samtidigt kan risker med till exempel negativ klimatpåverkan på skogstillväxten vara underskattad. Ett krav i samtliga scenarier är att virkesförrådet ska fortsätta att öka.

5.5 Rundvirkesförbrukning 2018 samt virkestillgång enl. SKA15, miljoner m³fub

Källa: Skogsstyrelsen/Skogsindustrierna

Utifrån scenariot "Dagens skogsbruk" kan man räkna fram hur mycket svenskt virke som kan förväntas vara tillgängligt för industrin vid olika tidpunkter framåt i tiden. Den högra stapeln i diagram 5.5 visar hur tillväxten fördelas under de kommande decennierna fram till 2040. Stapelns totala höjd visar den totala tillväxten (bruttotillväxten) på skogsmark, alltså inklusive tillväxt på mark avsatt för naturvårdsändamål och tillväxt som sker i produktionsskog men som inte är tillgänglig på grund

av den skeva åldersstrukturen. Möjlig nettoavverkning (ljusgrönt plus grått fält) visar all avverkning som tas tillvara. Det gråa fältet är till största delen husbehovsved och annan icke industriell avverkning, medan det stora ljusgröna fältet är det som är tillgängligt för industrin. Drygt 70 procent av tillväxten på skogsmark är alltså i praktiken tillgänglig för industrin.

Viktigt med fortsatt goda importmöjligheter

Om vi jämför detta med hur mycket skogsindustrin faktiskt förbrukade 2018 (den vänstra stapeln) så visar det sig att förbrukningen är ungefär lika stor som vad som är uthålligt tillgängligt, enligt SKA15 under perioden 2020–2030.

Är då hela potentialen redan förbrukad? Nej, eftersom importen av virke (den svarta delen av stapeln) har ökat de senaste åren finns fortfarande en potential på ungefär sju miljoner kubikmeter svensk ved jämfört med SKA15-nivån för 2020–2030. Ytterligare fem miljoner kubikmeter är tillgängligt under perioden fram till 2030–2040.

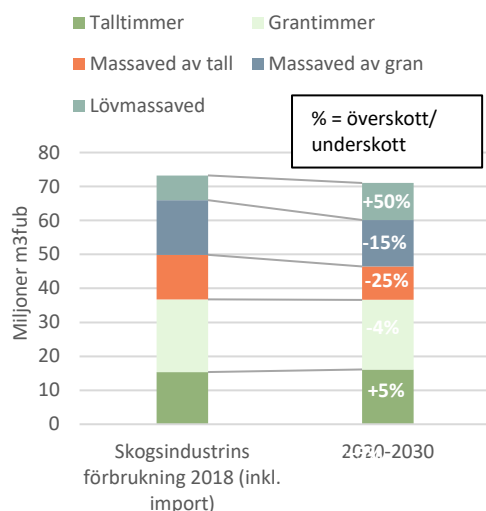
Om vi utgår från 2018 och räknar med att vi kan öka avverkningen med 12 miljoner kubikmeter till 2035 (mitten av perioden 2030–2040) så blir ökningstakten i snitt 700 000 kubikmeter eller en procents ökning per år. Med andra ord skulle virkesförbrukningen kunna växa ungefär i samma takt som tidigare, men inte mer. Om virkesefterfrågan framöver ska kunna öka i en högre takt är lika goda möjligheter till konkurrenskraftig import som idag nödvändigt.

Stort underskott på massaved

Potentialen skiljer sig förstås för olika sortiment och träslag. I diagram 5.6 visas skogsindustrins virkesförbrukning 2018 (vänstra stapeln) samt det inhemska utbudet av olika virkessortiment 2020 - 2030 (högra stapeln). Givet förra årets virkesförbrukning, kommer det vara balans på sågtimmer, medan det blir ett stort underskott av massaved, vilket också förklarar att det är främst massaved som kommer att importeras. Tillgången på löv bedöms vara hela 50 procent större än vad industrin förbrukade i fjol, även om man inkluderar importen av lövved.

Balanserna är också olika för olika delar av landet. Utan att fördjupa sig kan man konstatera att södra Sverige särskiljer sig med ett tydligt underskott på grantimmer, medan massavedunderskottet är som tydligast längre norrut.

5.6 Skogsindustrins förbrukning 2018 jämfört med tillgängliga volymer efter 2020 enligt SKA15, miljoner m³fub

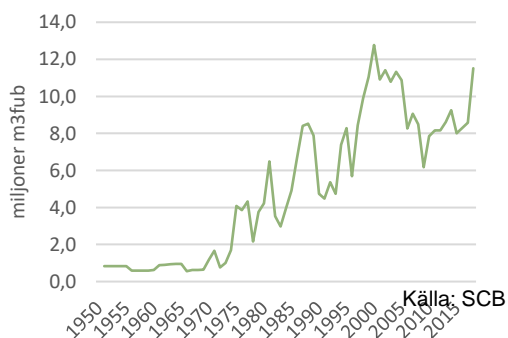
Källa: Skogsstyrelsen/Skogsindustrierna

Hög virkes efterfrågan och extremväder gav rekordhög import 2018

Låt oss titta närmare på dagens import och hur den utvecklats över tid.

Av diagram 5.7 och 5.8 framgår att importen av främst massaved har ökat kraftigt. Av de 5,5 miljoner kubikmeter som industrins förbrukning har ökat med sedan bottenivån 2009 har åtminstone 4,5 miljoner kubikmeter utgjorts av ökad import, medan förbrukningen av svenskt virke varit relativt stabil. Inräknat importerad sågverksflis var importen 2018 nära rekordnivåer.

5.7 Import av råvara (inkl. flis) till Sverige, miljoner m³fub

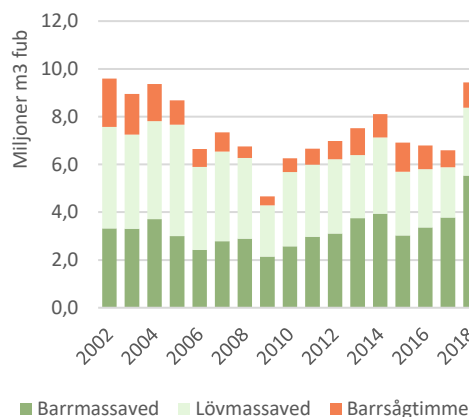
Källa: SCB

När nu den nya massalinen i Värö varit igång nästan tre år och Östrand närmar sig ett halvår kan vi alltså se att massaindustrin hittills till största delen täckt sitt ökade behov med ökad import.

Fjölåret var emellertid inte något normalt år. Extrema väderförhållanden och olika flaskhalsar i transporten

av råvara från skog till industri försvårade försörjningen med inhemsk råvara. Inledningsvis försvårade mildt och blött väder i södra Sverige avverkning och uttransport från skogen och därefter ställde kyla och extrema snömängder till med liknande problem. Sommarens torra skapade stor osäkerhet kring möjligheterna att avverka. Högkonjunkturen och hög produktion i industrin gjorde att företagen helt enkelt inte vågade lita på att det skulle finnas tillräckligt med råvara inom landets gränser och man ökade importen kraftigt.

5.8 Rundvirkesimport till Sverige per sortiment, miljoner m³fub

Källa: SCB

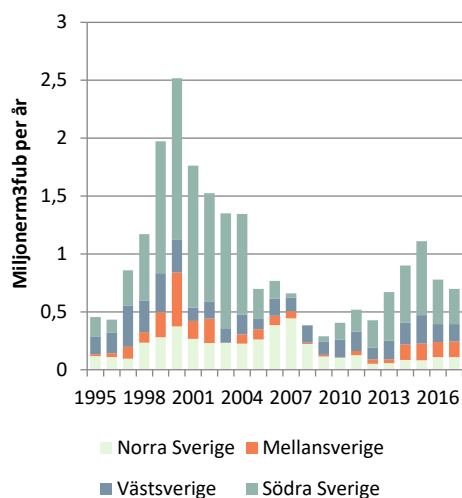
Vad importeras?

Tidigare var det främst lövmassaved som importerades till svenska massabruk men idag är importen av barrmassaved dominerande. Importen av barrmassaved närmar sig rekordhöga sex miljoner kubikmeter.

Timmerimporten har gått tillbaka de senaste åren. Redan 2015 hade vi en topp i importen från Norge till södra delen av landet. I takt med att dessa flöden minskat har även den totala timmerimporten gått ner.

Diagram 5.9 visar också att importen av sågtimmer är långt ifrån nivåerna kring millennieskiftet, då sågverk i södra Sverige importerade stora volymer. Då importerades timret från Ryssland och i någon mån från Baltikum, men där är möjligheten idag liten att importera till konkurrenskraftiga priser. Det finns gott om sågverk i de baltiska länderna och Ryssland som konkurrerar om timmerstockarna.

5.9 Sågverkens timmerimport per region, miljoner m³ub

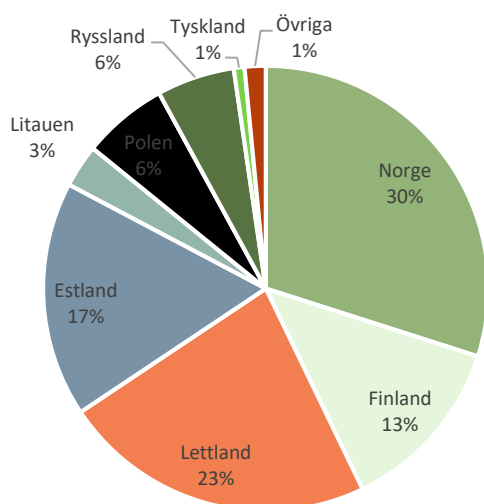

Källa: SCB

Varifrån kommer importen?

Även om importen av sågtimmer från Norge gått tillbaka har massavedimporten från vårt grannland fortsatt att öka. Norge är därmed det land som förra året exporterade mest rundvirke till Sverige. Estland och Lettland har sedan länge varit länder med betydande massavedsexport till Sverige. I fjol importerades också en hel del barrmassaved från Polen, vilket traditionellt inte är en stor leverantör av barrved till Sverige. Orsaken var stora mängder stormfärd skog i Polen, så möjligen var detta en engångshändelse.

5.10 Import av rundvirke till Sverige 2018 per exportland

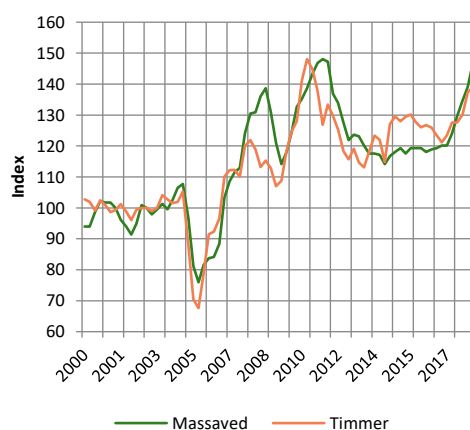
Källa: SCB

Råvarupriserna på rekordnivåer

Den ökande efterfrågan på råvara har förstås en påverkan på marknaden och prisnivån. De senaste åren har både högkonjunkturen och investeringarna hjälpts åt att höja efterfrågan och därmed priserna på massaved. Diagram 5.11 visar att även sågtimmerpriserna har stigit rejält det senaste året till följd av den goda konjunkturen, även om efterfrågan volymmässigt inte ökat från sågverken.

När det gäller råvarupriserna påverkas priserna inte minst av utbudsfaktorer såsom de senaste årens barkborreangrepp, stormar, bränder och flaskhalsar i transportererna.

5.11 Prisutveckling på timmer och massaved. Leveransvirke. Index.

Källa: Skogsstyrelsen, Skogsindustrierna

Rekordinvesteringarna riktar fokus mot virkesmarknaden

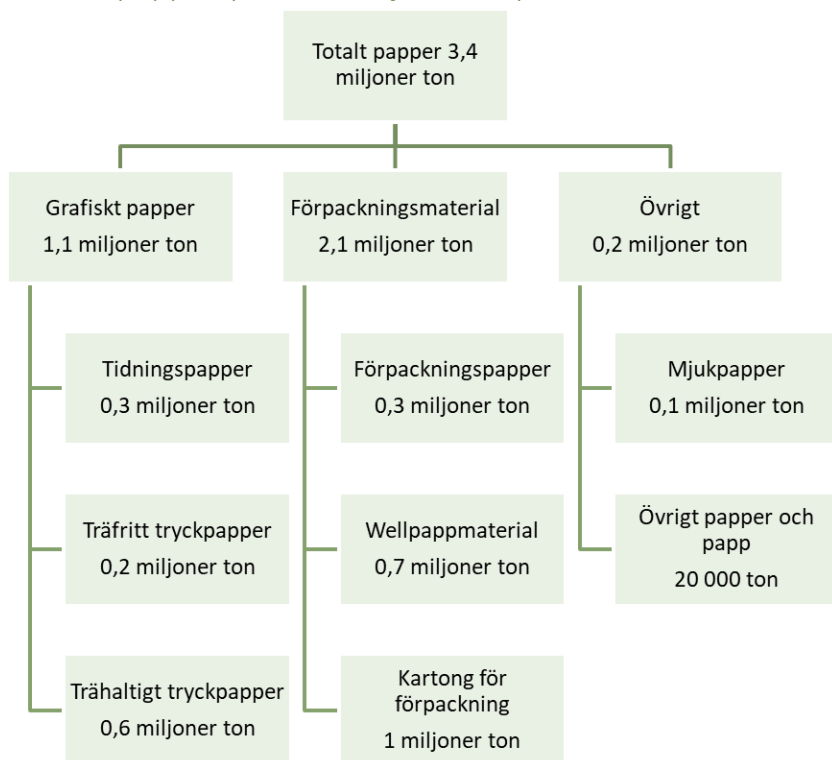
Skogsindustrin har under de senaste fem åren gått från kris till framtidstro. Stora investeringar har inneburit och fortsätter att innebära högre virkesefterfrågan. Även andra branscher än den traditionella skogsindustrin har stora förhoppningar och förväntningar på att framöver använda mer av den förnyelsebara råvaran skog.

Den höga efterfrågan på råvara sätter fokus på råvarumarknaden. Väderhändelser och annat både här hemma och i vår omvärld påverkar råvaruflödet på ett oförutsägbart sätt. Marginalerna är små och systemet tål inte särskilt stora störningar. Vi kanske uppfattade förra årets klimatrelaterade dramatik på virkesmarknaden som extrem, men det finns en risk att detta är något mer bestående.

Aktivt produktionsinriktat skogsbruk har under mer än hundra år har gått hand i hand med ökat virkesförråd och ökat upptag av koldioxid i växande skog. Denna positiva utveckling kan fortsätta.

Appendix

Flödesschema pappersproduktion januari-april 2019

Flödesschema massaproduktion januari-april 2019

